HERR DARDANELL

OCH

HANS UPPTÅG PÅ LANDET.

LUSTSPEL I 4 AKTER MED KÖRER OCH KUPLETTER

AF

AUGUST BLANCHE.

(*Efter en Tysk intrig*).

(UPPFÖRDT PÅ MINDRE THEATERN I STOCKHOLM).

STOCKHOLM,
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS ISAAC MARCUS, 1847.

Personerne:

BARON LEJONKULA, *Öfverjägmästare.*
HENRIK STRAND, *Elev af Skogsinstitutet, hans gudson.*
KRAK, *Lejonkulas arrendator.*
DOROTHEA, *Kraks dotter.*
WÄDERSTEN, *rik mjölnare.*
LENA, *hans f. d. pupill.*
FRU HEDDA FOX, *hans syster.*
AGAPETUS, *hennes son.*
HERR DARDANELL.
LISA GRET, *Wäderstens piga.*
JOHAN, } *Betjenter hos Leijonkula.*
FREDRIK, }
HANS, } *Mjölnardrängar.*
JACOB, }
TJENSTFOLK *hos Lejonkula.*
MJÖLNARDRÄNGAR.
LANDTFOLK.

Scenen är på landet, några mil utom Stockholm.

FÖRSTA AKTEN.

En öppen plats på Lejonkulas landtgods. På högra Mjölnarens och på venstra sidan Arrendatorns hus.

FÖRSTA SCENEN.

LANDTFOLK (*festligt klädda, uppfylla scenen och fördela sig emellan blommor och kransar.*)

CHÖR N:o 1.

De glada sånger skalla,
Ty herr baronen snart är här.
Vi honom prisa alla,
Han som en fader är.
Hans väg med blommor vi beströ,
Bland oss han lefva vill och dö;
Hans väg med blommor strö —
Bland oss han lefva vill och dö,
Han lefva vill och dö!

ANDRA SCENEN.

HENRIK och JOHAN (*inkommer smygande och se sig försigtigt omkring*).

HENRIK. Jag hoppas nu få tillfälle att tala några ord med henne.

JOHAN. Ja, alla men'skor springa till herrgården och mjölnaren har gått för länge se'n, så att herrn på stund kan få vara ostörd med sin sköna.

HENRIK. Är allt i ordning på herrgården? . . . Baronen väntas i hvart ögonblick.

JOHAN. Ja, gubevars! allt är som det skall vara.

HENRIK. Den fördömde mjölnaren vill sjelf gifta sig med sin pupill. . . . är det inte oförskämdt?

JOHAN. Det var derföre den räfven vid sista tinget afsade sig förmynderskapet och lagade så, att Häradsrätten förordnade en af hans vänner dertill. Emedlertid håller han den stackars flickan qvar i sitt hus och bevakar henne som fångvaktaren sin fånge . . . Flickan har sina 20,000, ska jag säga och derföre så . . . men här står jag och pratar . . . adjö, herre! — — — Lycka till så länge! — (*Går*).

TREDJE SCENEN.

HENRIK (*allena*).

Om baronen väl vore här! . . . han är mitt enda hopp, han är mig bevågen och han skall säkert gynna min kärlek. (*Går till mjölnarens port och lyssnar*).

FJERDE SCENEN.

HENRIK. WÄDERSTEN (*komma brådskande från fonden*).

WÄDERSTEN. Man kan spricka af förargelse . . . Jag glömde ju rakt bort att läsa igen min byrå, och

måste nu springa den långa vägen tillbaka. (*Ämnar gå in till sig, blir varse Henrik och studsar tillbaka; sakta*). Ack, du fördömda skälm! . . . stryker du här omkring nu igen. . . . Vänta du!

HENRIK (*utan att se Wädersten*). Allt är tyst i huset . . . den gamla lufvern är säkert borta.

WÄDERSTEN (*arg för sig*). Gamla lufvern, sa han. . . det kunde inte vara någon annan än mig han menade dermed.

HENRIK (*ser uppåt fönstret*). Blomkrukan står heller inte i fönstret . . . och det är det öfverenskomna tecknet, att den fördömda mjölsäcken inte är hemma.

WÄDERSTEN (*som förut*). Jaså, det är tecknet! . . det satans byket!

HENRIK. Friskt vågadt är hälften vunnet! Lena! Jag ilar i dina armar. (*Går in*).

FEMTE SCENEN.

WÄDERSTEN (*allena; skriker efter Henrik*). Jag ville önska du bröt halsen af dig, din qvinnoröfvare! . . . Jag ska lära dig för det du gör en hederlig mans fästmö uppstudsig! . . . Hvad bör jag nu göra? . . . jo . . . jag springer till qvarn och tar hit alla drängarne . . . nej . . . nej fan! . . . det skulle göra uppseende, bättre då, att jag med egen hand rifver ut hans ögon, bryter af honom armar och ben och se'n stänger in honom. (*Ämnar gå in*).

SJETTE SCENEN.

WÄDERSTEN. KRAK.

KRAK (*framkommer bakom mjölnarens hus och qvarhåller honom*). Ett ord, bror söta!

WÄDERSTEN. Har inte tid.

KRAK (*håller fast honom*). Måste ha tid, när jag talar dig till.

WÄDERSTEN. Det är väl sannt . . . men . .

KRAK. Inga men, bror söta!

WÄDERSTEN (*otåligt*). Nå, utan men då . . hvad vill du mig?

KRAK (*håller honom fast i rockskörtet*). Jag är far till en dotter.

WÄDERSTEN. Väl möjligt.

KRAK. Din syster, fru Fox, är mor till en son.

WÄDERSTEN. Ja, det är säkert.

KRAK. Begge de der barnen ska med blommor och verser ta emot nådig herrn, när han kommer.

WÄDERSTEN (*allt mer och mer otålig*). Nå, det är godt och väl . . . men —

KRAK. Jag har sjelf författat verserna . . . och jag gråter af glädje, när min dotter deklamerar dem . . .

WÄDERSTEN (*desperat afsides*). Han tar lifvet af mig med sina verser.

KRAK (*håller honom ännu fast*). Vid repetitionerna hade begge barnen sett hvarann. . . . Min dotter Dorothea . . .

WÄDERSTEN (*afsides*). Är en gås . . .

KRAK (*fortfarande*). Och din systerson Agapetus . . .

WÄDERSTEN (*afsides*). Är en åsna.

KRAK. Skulle bli ett präktigt par tillsammans . . . Din syster.

WÄDERSTEN. Är en gammal toka.

KRAK. Har alltid varit mig serdeles bevågen . . . och jag är.

WÄDERSTEN (*utbrister*). Du är en gammal narr, som uppehåller mig . . . då de begge derinne . . . det kan ju bära rakt upp åt väggarne. (*Sliter sig lös*). Släpp mig! . . . det svindlar för ögonen, så jag kan bli galen! (*Går in till sig*).

SJUNDE SCENEN.

KRAK (*allena*). Aldrig får han någon ro för den olyckliga svartsjukan! . . . ja, så går det, när man på gamla dar blir kär i en ung flicka. . . . Jag är också kär, men inte i könet . . . utan i buteljen . . . då sofver man lugnt och är nöjd . . . jag omfamnar den ena flaskan efter den andra, utan att det blir något gräl dem emellan . . . på sin höjd så blir den sista litet hårdhändt . . . och slår omkull mig . . . men hvad gör det? Man blir hemburen och sofver se'n så ljuft och sött . . . dimman försvinner och derpå stiger man upp fram på dagen bland det goda folket igen, i all sin herrlighet, och piskar på den som latar sig och inte vill arbeta. (*Går in till sig*).

ÅTTONDE SCENEN.

DARDANELL (*inkommer efter ritournellen*).

SÅNG N:o 2.

Jag är här, jag är der . . .
Öfver allt der jag är flykta sorg och besvär.

Ej mer från gäldstugan men'skor jag löser;
Derpå jag ledsnat se'n sjelf jag kom in.
Nu mitt geni jag på landsbygden slöser,
Landet jag egnar mitt hjerta, mitt skinn.

Recitativ.

Hur ljuft att finna sig i skötet
Utaf naturens renaste behag!
Insigter i landtbruket har nog jag,
Ty jag . . . jag kommer ifrån landtbruksmötet.
Man strax mig reformera ser,
Jag alla gärdesgårdar skall rifva ner,
I stället för potäter, de skadade Guds gåfvor,
Jag börjar så och odla — rofvor;
För hemmansklyfningen jag ock vill streta,
Den fattige man låter jemt arbeta;
Men nekar honom grymt en älskad makas famn,
Hans fot en egen torfva, hans egna barn ett namn.

Aria.

Men det ska' bli en annan ton —
Dardanell det lofvar —
Jag med sällhet begåfvar
Hvarje backstu'hjon.

Giftas skola alla,
Under hvarje tak
Ska vaggvisor skalla —
Det ska bli min sak!
Jag är här, jag är der —
Öfver allt der jag är, flykta sorg och besvär.

Ja, jag ska befordra menskligthetens lycka här på landsbygden . . . jag tar min hand från Stockholm, för der ä' de ohjelpliga . . . Hem har jag inte något; men min verkstad har jag öfverallt. . . . Jag hjelper älskande i deras invecklade angelägenheter . . . jag blir allas böneman. . . . Nog har bonden känslor som en annan menniska, men han har svårt att uttrycka sig med mun . . . det kommer deraf, att han förstör käken med att tugga det grofva brödet . . . Släpp honom bara till staden och låt honom någon tid äta möra biffstekar, så blir han så stor talare som trotts någon . . . det märks nog vid våra riksdagar det. . . . Det här yrket skall nog löna sig; ty bland hundra innevånare i en by finns det alltid en girigbuk, tjugu drinkare och sjuttionie älskande. . . . På denna statitiska iakttagelse grundar jag min metier . . . och ska nog finna min räkning dervid. (*Buller höres i mjölnarns hus*). Hvad är det för buller? . . . Det måste jag ha reda på. (*Drar sig tillbaka*).

NIONDE SCENEN.

DARDANELL. WÄDERSTEN. HENRIK.

WÄDERSTEN (*leder vid armen ut Henrik*). Nehej, herr jägare . . . mitt hus är ingen allmän jagtmark

. . . om här finns någonting att skjuta, så skjuter jag det sjelf.

HENRIK. Men väck då för all del inte uppseende.

WÄDERSTEN. Åh nej . . . inte nu . . . men om jag får se honom en annan gång här i grannskapet, så ska mina drängar väcka uppseende . . .

HENRIK. Herrn kan väl låta tala vid sig.

WÄDERSTEN. Nej . . . Lena är min fästmö . . . och min fästmö är Lena. . . Jag behöfver ingen vän i huset, hvarken före eller efter bröloppet.

HENRIK. Herrn vill då verkligen göra den stackars flickan olycklig.

WÄDERSTEN. Olycklig? — inga otidigheter, herre! . . . En mjölnare och fastighetsägare gör ingen flicka olycklig. . . . Den lättsinniga flickan ska för sitt eget bästa stängas in på vatten och bröd.

HENRIK. Men jag skall veta att hindra denna grymhet!

WÄDERSTEN. Det har jag god lust att se på, om någon kan hindra mig att göra i mitt hus hvad jag vill. . . Om några älskogstankar falla öfver honom igen, herr jägare, så tänk på mina drängar, så ge de sig nog . . . begriper han? *(Går in och slår igen dörren efter sig.)*

TIONDE SCENEN.

HENRIK. DARDANELL.

HENRIK. För hvilken misshandling är inte den stackars flickan utsatt!

DARDANELL (*kommer närmare.*) Här ä' ett par älskande att hjelpa och ett pundhufvud att lura. Skönt! Jag kommer genast in i praktiken.

HENRIK. Har då allt sammansvurit sig emot min kärlek.

DARDANELL. Arme, utkastade yngling!

HENRIK (*förargad*). Hvad angår det herrn?

DARDANELL. Nej . . . inte den här gången, det är sannt . . . I allmänhet har jag högst sällan blifvit utsparkad . . . jag har alltid undvikit så'na der slags fotresor . . . så snart jag ser, att någon sträcker ut benet, lägger jag genast mina egna på ryggen och springer min kos.

HENRIK. Låt mig vara i ro!

DARDANELL. Det skulle jag mycket gerna vilja . . . men olyckliga älskare ha sällan någon ro.

HENRIK. Jag vet inte om jag skall förarga mig eller . .

DARDANELL. Nej, fan . . . gifta sig ska herrn och mjölnaren ska förarga sig, så att han blir blå i synen som papperet kring en sockertopp.

HENRIK. Det är lätt sagdt.

DARDANELL. Och lika lätt gjordt, om herrn har förtroende till mig.

HENRIK. Hvem är herrn då?

DARDANELL. Jag är herr Dardanell.

HENRIK (*gladt öfverraskad*). Hvad! den odågan, den galjfågeln!

DARDANELL. Herrn känner mig redan par renommé hör jag.

HENRIK. Ja, hvem har inte hört talas om Dardanell, han som spelte Slottskansliet så många spratt i Stockholm?

DARDANELL. Alldeles . . . jag brukade ställa till roligheter på Gillbyhof och skaffa folk derifrån... men man sa', att det var omoraliskt, och derföre slog jag mig på kärleksaffärer i stället . . . för det ska inte vara omoraliskt det.

HENRIK. Och herrn tror sig kunna skaffa mej Lena till hustru?

DARDANELL. Är hon också kär i herrn?

HENRIK. Det har hon uppriktigt försäkrat.

DARDANELL. Hon har pudrat herrn, tror jag.

HENRIK. Ve er, om ni säger det minsta om den engeln.

DARDANELL. Åh nej . . . jag menar bara, att herrn har blifvit hvit på ena armen.

HENRIK (*ser på rockarmen, som är nermjölad*). Jaså.

DARDANELL. Ja, när älskarinnan sitter i mjölbod, så bör alltid älskaren ha borste med sig i fickan.

HENRIK. Nå till saken då . . . kan herrn hjelpa mig, så stannar jag i evig förbindelse.

DARDANELL. Det är godt och väl med den eviga förbindelsen . . . men jag tar hellre tjugufem Riksdaler banko i ett för allt.

HENRIK. Jag ger fyrdubbelt i fall ni lyckas.

DARDANELL. Jag känner mig fyrdubbelt inspirerad . . . saken är afgjord.

HENRIK. Nåväl! . . . till verket då . . . på er bygger jag min hela lycka. (*Begge gå*).

Förändring.

Rum i Wäderstens hus med fond och sidodörrar.

ELFTE SCENEN.

AGAPETUS.

Sång N:o 3.

I Stockholm i Clara i skolan jag gick,
Latinet och grekiskan läsa jag fick.
Jag skulle bli prest, sade mamma,
Och mamma och jag sa' detsamma:
Då har man sitt bröd, fast man ej är så qvick.

2.

Och årena nie i Clara jag gick;
Men språkena aldrig i hufvu't jag fick.
Då reste jag hem med min mamma,
Och mamma och jag sa' detsamma:
Att ingen så ondt har om bröd som en qvick.

Mamma säger, att den som har en rik mjölnare till morbror, behöfver inte sörja för dagligt bröd, och samma tycker jag med. . . Hvad det är roligt! . . . Jag blir visst den vackraste af alla gossarne . . . Då jag har helgdagskläderna på mig, säger mamma, att jag ser så söt ut så . . . hur ska' jag inte se ut nu då . . . när jag blir utstyrd med blommor och kransar . . . bra styggt att det skall vara förargelse och spektakel i huset på en så'n här högtidsdag . . . Lenas jägarhistoria har vändt upp och ned på allting . . .

Jag begriper inte hvad den dumma Lena tänker på . . . Vore jag flicka, nog tog jag hellre morbror och gaf katten jägern, skogsmenniskan eller hvad han heter . . . ja, det gjorde jag, så sannt jag heter Agapetus. (*Gräl höres*), Jag tror grälet drar sig hitåt.

TOLFTE SCENEN.

AGAPETUS. FRU FOX. WÄDERSTEN och LENA.

FRUN. Bort från mina ögon, ovärdiga barn! . . . jag vill aldrig se dig mera!

LENA. Men hvad har jag då gjort?

WÄDERSTEN. Och det kan du fråga, förstockade synderska! . . . Jo, du har förrådt, sållt och bedragit mig . . . din beskyddare och fästman.

FRUN. Men olycklig du, om jag nu kommer på dig med det ringaste.

WÄDERSTEN. Ja, då stänger jag in dig i fyra veckor . . . och der får du sitta, fjorton dagar på vatten och fjorton dagar på bröd.

AGAPETUS. Nej, morbror . . . det går inte an, för då dör Lena . . . men får hon vatten och bröd på en gång, så kan hon ganska godt lefva af det, för det kan den största häst lefva af.

WÄDERSTEN. Håll mun! . . . dummer Jöns!

LENA. Ack! hvad den flickan är att beklaga, som tidigt mister sina föräldrar! (*Gråter*).

WÄDERSTEN (*mildare*). Se så, lilla Lena . . . gråt inte . . . jag menar så väl med dig . . . gråt inte . . . jag skall bli en så beskedlig man . . . jag

skall bära dig på händerna. . . Vi ska lefva som ett par turturdufvor . . . hvar söndag får du fara till kyrkan i min nya kärra . . . en gång hvar sommar skall du få resa till Stockholm och följa med herr Wallman till Norsborg, der unga fruntimmer alltid ha så roligt.

FRUN. Du är alldeles för vek, min bror . . . du bör alls inte se igenom fingrarna med henne.

WÄDERSTEN (*till fru Fox*). Det är godt och väl om jag också gråter . . . om jag är aldrig så vek . . . så ger jag mig fan på, att hon ändå skall gifta sig med mig och ingen annan.

LENA. För mig finns ingen lycka mer på jorden.

WÄDERSTEN. Ingen lycka . . . Om en flicka får sitta der, så är hon olycklig, det medges . . . men om en flicka blir gift, då är hon lycklig . . . och jag vill och skall göra dig lycklig mot din egen vilja.

LENA. Ja, då först blir jag riktigt olycklig, ty mitt hjerta tillhör min Henrik . . . honom ensam kan jag älska.

WÄDERSTEN (*retad*). Ja, understå dig!

FRUN. Den näsvisa slinkan!

AGAPETUS. Att Lena ska vara så der istadig af sej . . . fy skam på lång stång.

FRUN. Jag har varnat dig för den der flickan . . . hon blir din olycka, min bror . . . hvarföre skall du gifta dig vid din ålder?

WÄDERSTEN. Ta din dumma pojke med dig och gå din väg.

FRUN (*till Agapetus*). Kom, min lilla gosse!

AGAPETUS. Dumma pojke! sa' han. . . Skulle det vara en pik åt mig det der, morbror lilla?

WÄDERSTEN. Dra för tusan!

AGAPETUS. Det är orätt af morbror, att kalla mig för dum, ska' jag säga morbror — för om jag det är, så är det inte mitt fel, för jag är som Gud har skapat mig jag . . . vet morbror af det! . . . och jag kan komma lika långt fram i verlden för det . . . jaha! . . . för mamma har sagt, att den som är dum gör den bästa lyckan här i landet . . . och jag säger detsamma som mamma . . . kom nu, mamma. (*Går med modern ut genom fonden*).

TRETTONDE SCENEN.

WÄDERSTEN. LENA

WÄDERSTEN (*mycket mild*). Hör du, Lena lilla. Alla göra mig förebråelser för det jag håller af dig, men jag förblir ändå oföränderligen den samma . . . alltid lika trogen.

LENA Ja, tyvärr . . . och det beröfvar mig allt hopp.

WÄDERSTEN (*arg*). Otacksamma varelse . . . Om jag får se jägarn ännu en gång utanför min port, så tussar jag bandhund på honom! (*Åter med mildhet*). Lena! Lena! . . . du förstår ännu inte att rätt uppskatta mitt värde; men du kommer nog att göra det . . . lita på det.

FJORTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. DARDANELL.

DARDANELL (*inkommer klädd som mjölnardräng och stannar vid dörren.*) Får man lof att stiga på?

WÄDERSTEN (*förargad*). Det är då sjelfvaste fan, att man aldrig får vara i fred!

DARDANELL. Om jag kommer olägligt, så går jag väl min väg igen . . . jag tränger mig visst inte på folk. (*Går emot dörrn*).

WÄDERSTEN. Stanna!

DARDANELL. Nej . . . jag vill inte genera någon.

WÄDERSTEN. Stanna, sa' jag . . . efter han nu en gång är inne.

DARDANELL (*utanför*). Nej . . . när folk ha något otalt sins emellan, så . . .

WÄDERSTEN (*ropar efter honom*). Vill han komma hit när jag ropar honom?

DARDANELL (*kommer in*). Ja, om det är på det viset, så . . .

WÄDERSTEN. Hvem är han? . . . och hvad vill han?

DARDANELL. Vi menniskor ä' till här i verlden för att hjelpa hvarann . . . Jag behöfver arbeta och herrn behöfver folk, som arbetar; således om herrn tar mig i sin tjenst, så är vi hulpna begge två.

WÄDERSTEN. Han har ett lustigt sätt att begära tjenst den der. (*För sig*). Men jag tycker om den karlen. (*Högt*). Hvar kommer han ifrån?

DARDANELL. Från — — — från — — — ja, nu har jag alldeles glömt bort namnet.

WÄDERSTEN. Är det långt bort härifrån?

DARDANELL. Ja, det är ungefär lika långt derifrån och hit, som härifrån och dit.

WÄDERSTEN. Hvar har han sina betyg?

DARDANELL. Jag har inga.

WÄDERSTEN. Hvad för slag?

DARDANELL. Då jag gick genom en skog, ställde jag mig under ett träd, tog upp mina betyg och ville räkna tillsammans, huru många husbönder jag varit hos . . . men i en hast slog åskan ned i trädet och brände opp betygena, som jag höll i hand.

WÄDERSTEN. Det gör mig ondt; men utan betyg tar jag ingen i min tjenst.

DARDANELL (*med komisk bestörtning*). Det var mycket ledsamt för mig det . . . Då är ingen annan råd för mig, än att tigga eller stjäla . . . och nu är frågan om, hvilketdera jag bör göra här.

WÄDERSTEN. Nej . . . jag undanber mig begge delarna.

DARDANELL (*sakta till Lena*). Jag är skickad från Henrik.

WÄDERSTEN. Hvad är det för tassel der?

DARDANELL. Jag bara bad frun fälla ett godt ord för mig.

WÄDERSTEN (*skrattande*). Frun, sa han? Hör du, Lena lilla, hur bra det låter? (*högt*). Han misstar sig, min vän, . . . Vi ä' inte man och hustru än.

DARDANELL. Inte? Ah! det var skada det... Det är förbålt hvad herrskapet passar bra tillsammans begge... Ja, herrskapet måste gifta sig med hvarann.

WÄDERSTEN. Jag tänker också det med det snaraste, min gosse lilla!

LENA. Men inte jag!

DARDANELL. Hur så? vill hon inte? är mamsell galen? *(till Wädersten)*. Förlåt att jag tilltalar henne litet skarpt... men jag kan inte hålla mig... *(till Lena)*. Det är aldeles obegripligt, att hon ratar en mjölnare... det måtte ju vara en riktig välsignelse att få en mjölnare till man!

WÄDERSTEN *(afsides)*. Han är en bra gosse *(högt)*. Hvad heter du?

DARDANELL. Jonas! *(för sig)*. Om jag bara kunde få gubben härifrån *(högt)*. Men jag måste be herrn vara på sin vakt... ty dag ut och dag in stryker det folk omkring, som inte har annat för sig än att oroa äkta män.

WÄDERSTEN. Ja, ty värr... jag vet det.

DARDANELL. Inte långt härifrån finns en dylik person... han ser ut som han skulle vara jägare... och bara har sina spekulationer på det här huset. Hvad kan han vilja? köpa mjöl, vill han väl inte, förstår jag... således måste han ha andra afsigter.

WÄDERSTEN. Jag ska' ge'n för afsigter, jag! *(ämnar gå, men vänder hastigt om. Till Lena)*. Gå in i ditt rum nu, Lena lilla.

DARDANELL *(för sig)*. Nej, det var inte meningen!

LENA. Hvarför det? . . . jag kunde ju . . .

WÄDERSTEN. Gå nu, söta barn, och oroa dig inte, för jag ska strax vara hos dig igen (*förer in henne*).

FEMTONDE SCENEN.

DE FÖRRE, *utom Lena.* FRU FOX.

FRUN. Baron är visst strax här . . . Agapetus låg och titta ut i qvarnfönstret och då såg han . . .

WÄDERSTEN. Låt mig vara i fred.

FRUN. Det har kommit två karlar hit från Näsby, som vill köpa mjöl.

WÄDERSTEN. Jag har inte tid . . . jag har nu helt andra saker i mitt hufvud (*till Dardanell*). Jag tycker om honom . . . och fast han inte har några betyg, så tar jag honom ändå, att börja med, fjorton dagar på försök (*går ut i fonden*).

SEXTONE SCENEN.

FRU FOX. DARDANELL.

DARDANELL (*för sig*). Der blef jag af med gubben . . . nu gäller det att bli qvitt det der gamla trollet.

FRUN (*betraktar Dardanell; för sig*). Den karlen ser inte så rasande ut . . . han har till och med något städadt i sitt ansigte.

DARDANELL (*för sig*). Gumman ser på mig, som en gardist på en bränvinsflaska . . . den der måste jag vinna!

Frun. Hvarifrån är han?

Dardanell. Från Norrköping! . . . det hörs ju strax på dialekten det.

Frun. Min bror är bra lättrogen, som tar en person utan betyg i sin tjenst.

Dardanell. Ja visst är han det . . . men jag låter inte lura mig så lätt, jag . . . ty jag är alltid säker på min sak.

Frun. Hvad är det för en sak han är säker på nu då?

Dardanell. Att jag ser framför mina ögon Herr Wäderstens sköna fästmö.

Frun (*skrattande*). Nej, det är misstag . . . Jag är Fru Hedda Fox, hans syster, enka efter Tunnbindar Fox i Stockholm.

Dardanell. Enka efter Tunnbindar Fox! . . . döden har då slitit honom från de skönaste band . . . Lycklig den som en dag blir hans efterträdare!

Frun (*för sig*). Hvad han uttrycker sig väl . . . (*Högt*). Vill han verkligen ha tjenst hos oss?

Dardanell. Jag önskade det . . . men . . . (*ställer sig förlägen*). Skulle jag ha förrådt mig?

Frun. Förrådt?

Dardanell. Du har kännt igen mig, älskvärdaste af ditt kön!

Frun (*ytterst förlägen*). Rättvise himmel! hvad vill han mig?

Dardanell. Jag begär lif eller död från dina läppar! Bort med förställning! . . . Jag har begagnat

mig af en förklädnad, för att komma in här i huset . . . jag är . . . klädesfabrikör!

FRUN (*med ett anskri*). Klädesfabrikör!

DARDANELL. Ja . . . klädesfabrikör Ullström från Norrköping.

FRUN. Klädesfabrikör Ullström från Norrköping!

DARDANELL. Ja . . . jag har der en af de största fabriker . . . Minns ni inte . . . var ni inte i Humlegården för några år sedan?

FRUN. Jo visst har jag varit i Humlegården.

DARDANELL. Jag var i Stockholm för att sälja korderoy! . . . en ypperlig korderoy . . . Om aftonen var jag i Humlegården . . . mins ni inte en person som följde era steg?

FRUN (*kan knappt komma sig före*). Min herre . . . skulle det vara möjligt . . . jag vill minnas att . . .

DARDANELL. Sedan har jag rest öfverallt till London, Paris, Neapel, Konstantinopel och ännu ett par opel; men aldrig har jag kunnat glömma er bild . . . er tjusande bild . . . förlåt mig! förlåt en varelse som är olycklig, men djerf i sin olycka! . . . Oh!

FRUN. Jag är så förlägen.

DARDANELL. Ja . . . jag läser förlägenheten i edra ögon — — En oemotståndelig längtan drog mig hit . . . i går anlände jag, valde denna drägt och . . .

FRUN. Ert uppförande förvånar mig, min herre! . . . Ni gör mig brydd . . . besinna . . . jag är inte mer så ung . . . jag . . .

DAR-

DARDANELL (*svärmiskt*). Men hvad är ungdom mot detta mogna vett, denna på mångårig erfarenhet grundade sakkännedom?

FRUN. Ni är en smickrare, min herre!

DARDANELL. Så sannt jag är klädesfabrikör, intet osannt ord kommer öfver mina läppar . . . O, älskade! (*fattar fruns hand och störtar till hennes fötter*).

FRUN. Hvad gör ni?

DARDANELL (*kysser henne oupphörligt på handen*). O! . . . Hedda! . . . Hedda! . .

FRUN. Stig opp!

DARDANELL. Inte förr än du lofvat mig, att jag här blir okänd, till dess du hunnit pröfva mig och styrkan af min kärlek (*kysser ånyo hennes hand*).

SJUTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. AGAPETUS

AGAPETUS (*utstyrd med blommor och kransar*). Baron är kommen, mamma! Baron är kommen! (*Dardanell springer opp; frun studsar tillbaka*). Nå herre Je . . . hvad är det? En mjölnardräng på knä för min mamma.

FRUN (*förargad*). Hvad kommer du instormande för? aldeles som elden satt i knutarna!

AGAPETUS. Mamma är ju röd i ansigtet som en kokt kräfta (*skrattar tölpigt*).

DARDANELL (*för Frun ned på Scenen. Efter en paus*). Det är din son!

FRUN (*med nedslagna ögon*). Ja, min ende son!

DARDANELL. Den gossen är säkert redan öfver åtta år?

FRUN. Ja, något öfver.

DARDANELL (*pathetiskt*). Detta barn ska bli mitt.

FRUN. O, himmel! så ni talar . . .

AGAPETUS. Hvad har den karlen gjort, som bara varit fem minuter i huset och redan på knä ber mamma om förlåtelse?

FRUN. Du är en åsna!

AGAPETUS. Ja, det förstås . . . men morbror säger inte så han, ty om jag det vore, påstår han, så kunde jag vara till någon nytta åtminstone.

FRUN (*för sig*). Hvad jag känner mig upprörd! (*Musik höres bakom Scenen*).

AGAPETUS. Nu är baronen här! . . . Jag ser något ut skulle jag tro, när jag är blomsterbeströdd och löfvad. Kom nu, mamma! (*begge gå ut i fonden*).

DARDANELL. Gumman är besegrad . . . bataljen börjas bra! (*springer ut*).

Förändring.

En fri plats framför Herrgårdsbyggnaden.

ADERTONDE SCENEN.

(*Bondgossar och flickor med blomsterkransar stå uppställda på begge sidor. Krak är sysselsatt att ordna. Agapetus och Dorothea med blommor*).

CHÖREN N:o 1.

(*Under det Lejonkula inkommer, beledsagad af sitt tjenstfolk*).

BONDFOLKET. Lefve vår husbonde, herr Baron Lejonkula! Lefve! Hurra! Hurra!

BARON. Jag tackar er, godt folk! Ert hjertliga emottagande har djupt rört mig!

KRAK. Ers Nåd är allt för nådig! men högstdensamme kan aldrig tro sådant besvär jag haft att öfva in allt det der! . . . Lifsstraff har jag utsatt för ett lefve för litet och dödsstraff för ett lefve för mycket . . . derför gick det också. Tillåter högstdensamme, att jag i djupaste underdånighet låter de här barnen läsa upp ett litet oskyldigt poem? (*Agapetus och Dorothea hafva ställt sig bredvid Krak. Till Dorothea.*) Se så börja nu!

DOROTHEA. Ja, pappa!

KRAK. Långsamt och tydligt!

DOROTHEA. Ja, pappa!

KRAK. Nå, blir det något af eller inte?

DOROTHEA. Ja, pappa (*träder fram, niger och börjar med ängslan att deklamera:*)

Från fjerran land han kommit hit,
Re'n länge detta slott stått öde.
Vi . . . vi . . .

KRAK (*rycker henne i klädningen och sufflerar*). Vi sågo . . .

DOROTHEA (*deklamerar*). Vi sågo . . .

KRAK (*som förut*). Hit . . .

DOROTHEA. Vi sågo hit . . . hit . . .

KRAK. Vi sågo dit . . .

DOROTHEA. Men ryck då inte så fasligt i klädningen . . . den går sönder till slut.

KRAK (*sakta arg*). Nå blir det något mer af?

DOROTHEA. Ja pappa. (*Deklamerar*). Vi sågo dit . . .

KRAK. Du ska' göra några gester också.

DOROTHEA (*sakta*). Pappa gör mig yr i hufvudet . . . jag vet inte hvar jag är hemma mer.

KRAK (*sakta arg*). Du är dum som en stock, flicka!

DOROTHEA (*deklamerar, troende att Krak sufflerar*). Du är dum som en stock! . . .

KRAK (*skriker till*). Hållt opp, olyckliga! . . När vi kommer hem, ska du få betala kalaset.

BARON. Lugna er, bästa Krak . . . den stackars flickan rår ju inte för det . . . sådana der saker kunna ju så lätt falla ur minnet.

KRAK. Jag är desperat.

AGAPETUS. Jag har hört de der verserna så många gånger, så jag kan dem utantill.

KRAK (*förtjust till Agapetus*). O, räddare i nöden! (*då Agapetus träder fram*). Gester också, min kära gosse!

AGAPETUS (*deklamerar entonigt och med lifliga bakvända gester*).

Från fjerran land han kommit hit.
Re'n länge detta slott stått öde!
Vi sågo hit, vi sågo dit;
Men husbond var som bland de döde!
För oss han ömmar alramest,
För oss han stretar som en häst,;

Och för de sinas väl och ve
Han offrar kropp och själen me'!
Gud gif dig hälsa och god årsväxt
Och aldrig nånsin någon missväxt
Och om du måste dö . . . ä . . . dö . . . ä . . .
du måste dö . . . du måste dö. . . . (*Afbryter tvert*).
Nu kan jag inte längre; nu får Dora ta vid!

BARON (*skrattande*). Det är nog . . . jag är öfvertygad . . .

KRAK. Men Agapetus skulle sjunga också. . . .

AGAPETUS (*kommer genast fram*). Ja, nu börjas sången! Sången är också af farbror Krak!

BARON. Nej, denna njutning vill jag bespara mig till en annan gång.

AGAPETUS. Det var skada det . . . för jag sjunger lika bra som jag klamerar.

BARON. Ni äter middag i dag hos mig, kära Krak.

KRAK (*smickrad*). Denna utmärkelse. . . .

BARON (*till de öfrige*). Nästa söndag ger jag en fest åt er allesammans . . . och nu farväl, go' vänner . . . gå hvar och en beskedligt hem till sitt igen!

KRAK. En gång till. Hurra! för vår nådige baron!

ALLA. Hurra! (*De gruppera sig med blomsterkransar framför herrgårdsbyggningen. Baron går in, åtföljd af sin betjening, under det samma chör, som börjar akten, nu äfven afsjunges*).

Slut på Första Akten.

ANDRA AKTEN.

Rum hos Baron med fond och sidodörrar.

FÖRSTA SCENEN.

BARON. HENRIK (*båda inträdande*).

BARON. Det der emottagandet roade mig mycket, det måste jag tillstå . . . Nå, jag ska också med glaset i hand tacka gubben Krak vid bordet. . . .

HENRIK. Tusenfallt välkommen, min ädle välgörare!

BARON. Tack, min gosse! Det var en hel hop resande i Stockholm må du tro. . . . För några år sedan, när det stora naturforskarmötet hölls, voro alla menniskor i Stockholm naturforskare; — nu voro alla menniskor landtbrukare, fast jag ger mej fan på, att mången bland dem inte hade större odling, än litet persilja i trälåda att förvara öfver vintern. . . . Också smakade många tal af samma ört, det kan jag försäkra dig. . . Nå, min kära Henrik, du sa' att du var kär och att den der mjölnarn inte låter beveka sig.

HENRIK. Ack, herr baron! jag är i en förtviflad belägenhet!

BARON. Förtviflad! . . . Jag tror du har lärt dig bli sentimental vid skogsinstitutet i Stockholm! . . .

Nå, hvad kan jag göra för dig? . . . den der mjölnarn är en tjurskalle och med honom kommer jag inte ur fläcken . . . men jag ska väl hitta på någon råd.

HENRIK. Den som ändå bara hade någon tid på sej; men i morgon bitti tänker han ta ut lysning . . . han har redan skaffat sig förmyndarns skriftliga samtycke och den stackars flickan, som fruktar honom som hin onde, skall af förskräckelse gå in på allt. . . Om man bara kunde få henne ur huset på några dagar . . . men han håller henne innestängd. . . . Herr baron har varit som en far för mej och jag vet att . . .

BARON. Ja, det är godt och väl, men hvad vill du jag skall göra? . . . Lefde vi i de gamla goda tiderna, så vore det den enklaste sak i verlden, att röfva bort flickan och sätta mjölnarn inom lås och bom . . . Kan man inte tala vid hennes förmyndare?

HENRIK. Han är bortrest och kan omöjligt träffas . . . och inga anhöriga i lifvet har den stackars flickan.

BARON. Ja min sann jag då vet, huru vi ska bära oss åt.

HENRIK. Jag har blifvit bekant med en slipad karl, som till min lycka kommit hit.

BARON. Hvem är det?

HENRIK. En viss herr Dardanell, som säkert herr baron hört omtalas.

BARON. Hvad! . . . Är den här? den karlen har jag länge önskat lära känna.

ANDRA SCENEN.

DE FÖRRE. FREDRIK.

FREDRIK. En dräng från mjölnarn önskar tala vid hans nåd.

BARON. Hvad vill han?

HENRIK (*sakta till baron*). Det är säkert han.

BARON. Låt honom komma in. (*Fredrik går*).

HENRIK. Dardanell sa' mig, att han ämnade ta tjenst hos mjölnarn, för att bättre kunna hjelpa mig.

BARON. Men hvad kan den skälmen vilja mig?

TREDJE SCENEN.

DE FÖRRE. DARDANELL.

DARDANELL (*i det han kommer in*). Nå, det fägnar mig oändligt att jag får se herr baron och öfverjägmästaren igen! . . . Om förlåtelse! hvar har herr baron varit hela långa tiden?

BARON. Hvad behagas? . . . Hur kan ni känna mig? . . . Jag har väl hört talas om era upptåg, men aldrig har jag haft den äran att se er förut.

DARDANELL. Åh! . . . Vi kände hvarandra ändå mycket väl för . . . me si nu . . . för tolf år sedan i . . i . . . Stockholm . . . Var det inte så?

BARON. Tolf år se'n? . . . Väl möjligt. . . . Nå än se'n?

DARDANELL. Jo jo men . . . i Stockholm var det . . . Vi va mycket goda vänner och bekanta.

BARON (*förvånad*). Vi?

DARDANELL. Jo . . . jag stod just utanför kongl. posthuset och beklagade mig öfver mitt öde, som inte gjort mig först till militär och sedan till postmästare.

BARON. Jag deltar i ert lidande och beklagar fäderneslandet.

DARDANELL. Herr baron for just förbi. . . . Jag tänkte just då: . . . Om han och jag träffas på någon källare, så dricker jag genast brorskål med honom . . . jag har alltid haft ett vänligt och broderligt sinne . . . men vi träffades aldrig.

BARON. Högst beklagligt för mig!

DARDANELL. Jag har emedlertid en liten fordran hos hans nåd.

BARON. En fordran hos mig?

DARDANELL. Då herr baron for förbi mig, såg hans nåd på mig med ett par blickar, som bestämdt lofvade mig 33 och 16 banko. . . . Nåja . . . tänkte jag . . . den mannen kan jag väl ge kredit på hans ärliga ansigte . . . och brydde mig derföre inte om någon revers! . . . jag lät hans nåd fara . . . och se'n dess ha' vi inte träffats . . . men nu skulle jag be om mina pengar.

BARON (*skrattande*). Ni är en galen panna! men en originell ture och jag slipper er väl inte förr, än jag ger er de der pengarna. . . . Nå, der har ni då. (*Ger honom några sedlar*).

DARDANELL. Det är roligt, att se folk betala sina skulder, utan att man behöfver stämma och brå-

ka. (*Afsides*). Kom nu och säg, att inte oförskämdheten är ens bästa kompanjon.

BARON. Men till saken nu; ni har lofvat min vän der, att skaffa honom sin käresta till hustru.

DARDANELL. Det är en småsak för mig det.

BARON. Ja, nog vet jag ni kan prata . . . men saken har likväl sina svårigheter.

DARDANELL. Må vara . . . kärleken stiftar några äktenskap . . . gamla tanter stifta de flesta . . . jag förenar i mig begge partiernas förmåga. . . .

BARON. Välan! . . . Vi ska pröfva er förmåga. . . . Men ni ska tro, jag har varit en stor upptågsmakare i min ungdom jag också.

DARDANELL. Men det förslår säkert inte på långt när emot hvad jag är.

BARON. Ja, det kommer an på ett försök . . . saken intresserar mig nu dubbelt. . . . Jag ska' sjelf göra upp en plan att kapa bort flickan från gubben . . gör också ni upp er . . . så få vi se, hvilkenderas fintlighet når målet.

DARDANELL. Jag ska' utstudera hans nåds plan, omintetgora den . . . och min plan ska' ändå lyckas. . . .

BARON. Topp, pratmakare! om ni segrar, får ni hundra riksdaler till, och, om ni så vill, till döddagar bo på mitt gods.

DARDANELL. Och om hans nåd lyckas, så ger jag herr baron en revers på 500 R:dr banko, att betala hälften vid min död och andra hälften vid min uppståndelse.

BARON. Affären är god, hör jag . . . nå raskt till verket då . . . på eftermiddagen få vi vidare talas vid, Henrik. (*Går*).

FJERDE SCENEN.

HENRIK. DARDANELL.

HENRIK. Är han inte den bästa menniska i verlden?

DARDANELL. Åja . . . det är ett nöje att ha affärer med honom.

HENRIK. Nå, hvad har ni gjort för mig?

DARDANELL. Så mycket som möjligt på så korrt tid. Jag har antagit namnet Jonas, är mjölnardräng och ska om en timma skaffa herrn möte med sin utkorade.

HENRIK. Hvar?

DARDANELL. Hemma hos henne.

HENRIK. Omöjligt!

DARDANELL. Jag har som hastigast inrättat ett fat med en lönnlucka, som kan låtas upp både in- och utifrån . . . kryp in i det, så ska fatet förskaffas härifrån . . . inte till qvarnen, utan direkte in i mjölnarns hus af några bland barons betjenter, och der ska de begära, att det fylles med mjöl.

HENRIK. Men om mjölnarn upptäcker mig?

DARDANELL. Det svarar jag för . . . när tider blir, släpper jag er ut . . . och då ska ni öfvertala mamsell Lena att krypa in i fatet, för att på detta sättet få henne ur mjölnarns klor.

HENRIK. Jag följer blindt edra råd ... och ska genast bestyra om, att fatet kommer på behörig ort. (*De gå*).

Förändring

Samma rum hos Wädersten som i första akten.

FEMTE SCENEN.

LENA AGAPETUS. LISA GRET (*genom fonddörrn*).

LENA (*till Agapetus, som följer tätt efter henne*). Hvarför följer du beständigt efter mig? ... Ska du också plåga?

AGAPETUS. Jag ska ge akt på dig, har mamma sagt.

LISA. Det tror jag aldrig mamma har sagt ... herr Agapetus vill bara göra sig vigtig.

AGAPETUS (*till Lisa*). Och om hon också inte gjort det, så fordrar slägtskapen, att jag håller tummen på ögat på Lena.

LENA. Jag ska göra våld på mig och smickra min morbror så länge till dess han en gång riktigt tuktat dig.

AGAPETUS. Åh! min mamma försvarar mig nog.

(*Lisa visar Lena, som står på motsatta sidan, en biljett och vinkar henne till sig*).

LENA. Jag tror att en hårnål sticker mig ... kom och hjelp mig. (*Vinkar åt Lisa*).

LISA. Strax mamsell! (*Springer öfver*).

AGAPETUS (*springer emellan dem*). Nehej! ... (*Leder Lisa till samma sida hon var på förut*). Kanske hon

skulle sticka åt Lena ett litet bref! . . . Hon träffade skogsmenniskan i morgon vid brunn. *(Till Lena)*. Jag är knipslug nog, jag . . . och mig drar man inte så lätt vid näsan, som morbror.

LISA. Åh, men kors! hvad har herr Agapetus för en stor fläck på sin nya jacka?

AGAPETUS *(går till Lisa)* En fläck? . . . hvar då? *(Vänder ryggen åt Lisa)*.

LISA. Der . . . alldeles under kragen. . . . *(Sticker biljetten under kragen)*. Tänk om mamma fick se den!

AGAPETUS. Jag tror att hon bara vill göra spektakel med mig.

LISA. Fråga mamsell Lena, om han inte tror mig.

AGAPETUS *(går öfver till Lena)*. Hör du, Lena . . . har jag verkligen någon fläck på ryggen? *(Vänder ryggen åt Lena)*.

LENA *(tar brefvet)*. Ja, det har du visst! *(Klappar honom duktigt på ryggen)*. Så der ja . . . nu är den borta!

AGAPETUS. Som jag sagt, det är inte värdt att ni söker lura mej, för jag är inte så dum som man i allmänhet tror

LENA. Nu går jag in i min kammare.

AGAPETUS. Då går jag med.

LENA. Får jag inte vara i fred i mitt eget rum en gång?

AGAPETUS. Nej . . . jag måste se efter att inte skogsmenniskan får tag i Lena, för då bär det till

skogs med henne, sa mamma. (*Lena går på en vink af Lisa*).

SJETTE SCENEN.

DE FÖRRE *utom* LENA.

LISA (*qvarhåller Agapetus*). Låt henne gå, herr Agapetus . . . han måtte väl inte vara rädd att vara allena med mig? (*Afsides*). Jag måste ha' bort honom härifrån.

AGAPETUS. Rädd? Åh inte ser hon så farlig ut inte.

LISA. Det var likväl en tid, då han var mycket mån om ett sådant tillfälle.

AGAPETUS. Ja, men då gick hon alltid och sqvalra om'et för min mamma . . . sqvallra för mamma, så gråter inte pappa!

LISA. Kan väl vara, men då jag såg hur bra han såg ut i dag i sina helgdagskläder . . . så kände jag riktigt hjertat i halsgropen på mej.

AGAPETUS. Nå, ge mig en kyss då, lilla tjufunge!

LISA. Här kan det inte gå an!

AGAPETUS. Hvar nån stans då?

LISA. Stanna qvar här en stund . . . jag ska se efter att mamma inte öfverraskar oss!

AGAPETUS. Vid det sönderslagna köksfönstret ä vi säkrast.

LISA. Kom då snart efter, Agapetus lilla. (*Går*).

AGAPETUS (*allena*). Ha, ha, ha! . . . När alla menniskor är kära och galna, så vet jag inte hvarför inte jag också ska få leka med . . . hi, hi, hi! . . . Inte är det någon konst att vara kär inte . . . jag är inte så dum på fogel heller.

Sång N:o 5.

Nog känner jag till de käras stråt;
Och hur de kära sig bära åt.
Ibland de gräla i suck och gråt,
Och sedan pussas de efteråt;
Mot sol och måne de skåda opp
Och dricka kaffe ur samma kopp.
Om kärlek prata
Och flitigt mata
Med samma smörgås hvarandra. (*Går.*) Lena sjung

SJUNDE SCENEN.

LENA (*ensam*).

Ändtligen är den odrägliga menniskan borta . . . Min Henrik skrifver mig till att han ville smyga sig in hit . . . Gud låt det bara inte misslyckas . . . Om jag kunde få tala med Jonas.

ÅTTONDE SCENEN.

LENA. FRUN. AGAPETUS. LISA.

FRUN (*leder in Agapetus vid örat.*) Jag ska' ge dig för att stå och kyssas, otäcka pojke! . . .

AGAPETUS. Jag rår inte för'et, mamma.

LISA. Bästa fru!

Frun. Hon körs ur huset . . . Förstår hon det?

Agapetus. Det var hon som narrade mig.

Lisa. Nej, visst inte . . . jag är glad att slippa undan den der efterhängsna pojken.

Lena. Ja, jag kan intyga att han jemt och samt springer efter Lisa Gret.

Frun. Ja så du . . . ja vänta du!

Agapetus (*ängsligt*). Jag rår inte för'et.

Frun (*till Lena*). Jag tror, Gud förlåte mig, att det är svartsjukan, som talar ur din mun . . . Ja, understå dig . . . du är för bror min och inte för Agapetus . . . kom i hog det, du! . . .

Lena. Jag kan inte tåla honom för min död.

Agapetus. Inte jag heller . . . Lena kan jag alls inte med.

Frun. Men Lisa Gret faller dig på läppen . . . jag skall lära dig att kurtisera pigor, jag.

Agapetus. Så göra ju alla gentila ungkarlar, mamma lilla!

Frun. Är du karl, du?

Agapetus. Jag rår inte för'et.

Frun (*uppretad*). Hvad säger du? . . . rår du inte för. (*Liksom hon sökte något*). Vänta, hvar har jag? . . .

Agapetus (*gråter*). Mamma! jag skall aldrig göra så mer.

NIONDE SCENEN.

DE FÖRRE. WÄDERSTEN. DARDANELL.

Wädersten. Hvad är här för spektakel?

AGAPETUS. Mamma vill slå mig.

WÄDERSTEN. Det är inte mer än rätt . . . men inte här . . . jag behöfver lugn, ty mitt hufvud är alldeles bortkollradt. (*Tar fram ett papper ur fickan och läser. Dardanell betraktar frun med smäktande blickar.*)

FRUN (*för sig*). Så hjertligt den fabrikören ser på mig. (*Kastar en öm blick på Dardanell tillbaka*).

WÄDERSTEN (*sedan han genomläst papperet*). Nu ska alla menniskor ha mjöl på en gång . . . Öfver hundra säckar . . . hör du min syster. (*Märker Dardanells och fruns ögonspråk; då Dardanell blir det varse, går han gnolande fram och tillbaka*). Kära syster! Hvad har du för choser för dig.

FRUN (*förskräckt*). Jag?

DARDANELL (*otålig*). Nå, husbonde . . . får jag inte något arbete snart? . . . Jag kan inte vara sysslolös i fem minuter.

WÄDERSTEN. Se här . . . tag den här uppsatsen, gå in i magazinet (*pekar på en sidodörr*) och se efter om det finnes så mycket mjöl der, som blifvit reqvireradt.

DARDANELL. Strax husbonde. (*Går med stora steg ut*).

FRUN (*för sig; ser smäktande efter honom*). På gången känner man straxt igen den fina verldsmannen.

WÄDERSTEN. En bra karl, den der Jonas! . . . En sådan dräng har jag aldrig haft, alltse'n jag blef min egen.

FRUN (*afsides*). Det tror jag också.

WÄDERSTEN. Du, Lena, går in i din kammare igen . . . men låt bli att ge några tecken med blomkrukan . . . (*skrattar försmädligt.*) för ser du . . . nu är jag hemma. (*Lena ämnar svara, men besinnar sig och går. Wädersten läser igen dörren efter henne och stoppar nyckeln hos sig*). Hon skäms . . . det är redan ett godt tecken. (*Till frun*). Du syster, går och ser efter pålassningen.

FRUN. Strax, (*tvekande för sig*). Om jag bara fick tala ett par ord med honom.

WÄDERSTEN. Nå, blir det någonting af eller inte?

FRUN. Kära du . . . jag går ju! (*Går ut i fonden, men kastar längtansfulla blickar mot den dörr, der Dardanell gått ut*).

WÄDERSTEN. Jag begriper inte hvad som kommer åt menniskan . . . gamla menniskan.

TIONDE SCENEN.

WÄDERSTEN. AGAPETUS.

AGAPETUS (*för sig*). Kan någon menniska säga mig, hvarföre mamma kastar ögonen så der?

WÄDERSTEN. I dag har du inte gjort någonting på hela da'n igen.

AGAPETUS. Nej . . . inte i dag (*Vill gå*).

WÄDERSTEN. Hvart ska du ta vägen?

AGAPETUS. Hvila mig lite.

WÄDERSTEN. Ack, du lätting . . . du dagtjuf . . . ställ dig här. (*Ställer honom framför Lenas kammardörr*). Och passa på, att inte Lena går ut.

AGAPETUS. Det var tråkigt göra, det.

WÄDERSTEN. Jaså, det smakar heller inte.

ELFTE SCENEN.

DE FÖRRE. FREDRIK. JOHAN. (*Rulla in ett fat hvari Henrik är gömd*).

JOHAN. Ställ ner det här.

WÄDERSTEN. Hvad är det der?

FREDRIK. Ett fat!

JOHAN. Det skall till i morgon vara fylldt med mjöl.

FREDRIK. Nådig baron har befallt det.

WÄDERSTEN. Hvem brukar bära fat in i rum? . . . Bär det till qvarnen!

JOHAN. Det ha vi inte tid med.

FREDRIK. Det står bra der det står nu.

JOHAN. Adjö! (*Begge gå*).

TOLFTE SCENEN.

WÄDERSTEN. AGAPETUS.

WÄDERSTEN. Så snart jag träffar nådig herrn, ska jag tala om för honom så'nt groft folk han har . . . nu måste jag hämta ett par drängar, så att jag får det der åbäket till qvarnen. (*Går.*)

TRETTONDE SCENEN.

AGAPETUS sedan HENRIK.

AGAPETUS. Och här ska' jag stå på post! . . . jag står hellre på post vid kungens stall, än vid en

flickas kammardörr, ty mamma har sagt, att ingen häst kan så skena öfver skaklerna som en ung flicka. Jag undrar hvad Lena gör derinne? (*Ser genom nyckelhålet. Henrik öppnar sakta fatet och ämnar gå ur det. Agapetus ser sig om och blir honom varse.*

HENRIK (*utan att märka Agapetus*). Alla äro borta! Kanske jag nu kan få tala vid Lena. (*Blir varse Agapetus*). Fördömdt! (*Vill krypa tillbaka*).

AGAPETUS. Nå jäkeln, det är skogsmenniskan! morbror! morbror!

HENRIK. Tig pojke . . . annars . . .

AGAPETUS. Jag är ingen pojke! . . . Tjufvar! mördare! stråtröfvare! mordbrännare! morbror! el'n är lös! morbror! (*Springer ut genom fonddörren*).

HENRIK (*stående i fatet*). Den satans pojken! . . . hvad är nu att göra?

FJORTONDE SCENEN.

HENRIK. DARDANELL (*från venster*).

DARDANELL. Hvad har händt? . . . Hvad är det, herre?

HENRIK. Den dumma Agapetus har upptäckt mig genom min oförsigtighet.

DARDANELL. Ursäkta mig, då var det ni som var dum och inte han!

HENRIK. Allt är förloradt!

DARDANELL. Tyst! De komma redan! . . . fort ur fatet och dit in i klädskåpet!

HENRIK (*stiger ur fatet*). Ja, men . . . om . . .

DARDANELL. Fort bara . . . annars går allting uppåt väggarne. (*Skuffar in Henrik i klädskåpet*).

FEMTONDE SCENEN.

AGAPETUS. DARDANELL.

AGAPETUS. Morbror kommer strax . . . han skulle bara gå efter drängarne.

DARDANELL. Drängarne . . . hvad skall han med dem?

AGAPETUS (*mystiskt till Dardanell*). Skogsmenniskan är i fatet der.

DARDANELL. Åh nej?

AGAPETUS. Jo! — jag har sjelf sett honom... det är ett lock på ena botten . . . ja, se der . . . det står halföppet ännu.

DARDANELL. Det måste man se. (*Ser in i fatet*). Inte finns det någon der.

AGAPETUS. Det var dalern. (*Ser äfven i fatet*).

DARDANELL. Den gången har herr Agapetus sett i syne.

AGAPETUS (*högst förvånad*). Men jag såg ju honom tydligt!

DARDANELL. Åh nej . . . det kan ju ingen menniska få rum der i fatet.

AGAPFTUS. Hva' sa'? får ingen rum? . . . Jo, det skall jag visa honom jag! (*Stiger in i fatet*).

DARDANELL. Nej, det kan jag inte tro!

AGAPETUS. Nå, så se sjelf nu då! (*Kryper ner i fatet*).

DARDANELL. Ja min själ! . . . sitter man inte beqvämt der ändå?

AGAPETUS. Ja, mycket beqvämt.

DARDANELL (*slår till botten*). Nå, så sitt der då i tjugufyra timmar.

AGAPETUS (*skriker i fatet.*) Hvad är det? . . . låt upp! låt upp!

SEXTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. WÄDERSTEN. HANS och JACOB.

WÄDERSTEN (*kommer instörtande med drängarne*). Hvar är flickröfvarn nån'stans?

DARDANELL. I fatet, sa herr Agapetus . . . inte har jag sett till honom.

AGAPETUS (*skriker och bultar*).

WÄDERSTEN. Man behöfver minsann inte se honom? . . . Man hör honom ganska väl . . . Si så, gossar, tag i och rulla det här rakt in i barons rum, så att han får lära känna den här junkern! (*Vänd till fatet, hvari Agapetus fortfar att larma*). Ja, skrik du så mycket du vill . . . härifrån ska du! . . . (*Storskrattar*).

DARDANELL (*till drängarne*). Rulla på duktiga tag, så att kärlekslusten riktigt blir omskakad. (*Storskrattar*).

Sång N:o 5.

(*Under det drängarna rullar ut fatet*).

Holoj! låt oss rulla på!
Öfver stockar och stenar ska det gå!
Holoj! låt oss rulla på!

Slut på Andra Akten.

TREDJE AKTEN.

Barons rum. Till höger i fonden en skärm.

FÖRSTA SCENEN.

DARDANELL. FREDRIK.

DARDANELL (*lyssnar vid högra sidodörrn*). Jag tror de redan ha' stigit upp från bordet.

FREDRIK (*från venster med ett knyte*). Se här är en hel karlkostym. (*Ger Dardanel knytet*). Men säg mig.

DARDANELL. Baron kommer. (*Gömmer sig bakom skärmen med knytet.*)

ANDRA SCENEN.

DE FÖRRE. BARON. JOHAN.

BARON (*till Fredrik.*) Gå efter arrendatorn . . . han har druckit litet för mycket och se till att det inte händer honom någon olycka eller förargelse.

FREDRIK. Ja, jag skall riktigt följa honom hem!

BARON. Nej, det vill han inte . . . Han påstår att han lofvat komma till mjölnarn för en vigtig rådplägning dem emellan. . . . Följ således med honom dit.

FREDRIK. Ska ske, hans nåd! (*Går*).

TREDJE SCENEN.

BARON. JOHAN.

BARON. Hvar är herr Strand?

JOHAN. Säkert hos mjölnarn . . . men hvad tjenar allt det här till? Med godo ger gubben aldrig sitt samtycke . . . och om jag vore i herr Strands ställe.

BARON. Så skulle du bruka våld? Jo, det vore just det rätta det.

JOHAN. Inte precist våld . . . det beror på hur man tar det likväl . . . Jag skulle på ögonblicket föra bort flickan och hålla henne gömd hela morgondagen, så fick mjölnarn min sann annat att göra än ta ut lysningen i morgon. Under veckan kunde vi nog få hennes förmyndare på andra tankar.

BARON. Tror du då, att det blef så lätt att föra bort henne?

JOHAN. Ja, mycket lätt, hans nåd. Hvar enda afton går den vackra Lena med pigan till iskällarn, som ligger ett stycke bortom mjölnarns hus . . . och då vore det bara att i skumrasket passa på och ta flickan helt hastigt och se'n föra henne hit.

BARON. Ser du, Johan . . . den der saken intresserar mig äfven för min egen skuld . . . har du lust att utföra det der vågstycket?

JOHAN. Om herr Baron så befaller.

BARON. Ja . . . men det måste ske redan i afton.

JOHAN. Det kan herr baron lita på.

BARON. Men tyst dermed . . . inte en gång Strand bör veta af det. JO-

JOHAN. Nej bevars . . . jag ska' genast rusta mig i ordning. (*Går genom fonddörren*).

FJERDE SCENEN.

BARON. DARDANELL (*bakom skärmen*).

BARON. Det skulle vara roligt om jag kunde öfverlista den der famösa Dardanell . . . Man skall något roa sig med här på landet.

DARDANELL (*framkommer bakom skärmen och säger sakta*). Men det lär inte stå till det, hans höga nåd. (*Springer ut med knytet*).

BARON (*som ej märkt honom*). Besynnerligt, att hvarken Henrik eller Dardanell kommit under fund med den der promenaden till iskällaren! . . . det är ju den enklaste sak i verlden. Johan är förslagen och djerf, så att han säkert ska lyckas. (*Buller utanför*). Hvad är det?

FEMTE SCENEN.

BARON. HANS. JACOB.
(*Välta in fatet genom dörren och resa upp det.*)

BARON. Hvad vill ni?

HANS. Mjölnarn skickar oss hit och hälsar att här är mjölet som hans nåd beställt.

BARON. Men ska' det in i rummen!

JACOB. Husbond sa' så.

BARON. Gubben är förrykt . . . skaffa bort fatet genast.

HANS. Jag ber hans nåd så mycket om ursäkt . . . men vi ä' i mjölnarns bröd och måste derföre lyda hönom. (*Begge gå hastigt.*)

SJETTE SCENEN.

BARON. AGAPETUS.

BARON. Har man sett maken till oförskämdhet! . . . men kanske det är ett upptåg af Dardanell. (*Knackar på fatet och undersöker det*).

AGAPETUS (*skriker*). Stig in!

BARON (*förvånad*). Stig in.

AGAPETUS. Låt upp! låt upp! . . . jag qväfs!

BARON. Ah! här är en rigel! (*Öppnar fatet*).

AGAPETUS (*reser sig opp och torkar svetten*). Puh! (*Blir varse Baron*). Ah, jäkeln! nådig herrn!

BARON. Hur kommer du hit, pojke?

AGAPETUS. Jag har blifvit rullad hit.

BARON (*ropar utåt*). Hör hit någon!

AGAPETUS (*springer ur fatet och faller på knä*). Nåd!

BARON (*till betjenten*). Skaffa bort det der fatet! (*Till Agapetus som ännu ligger på knä.*) Hvad är du rädd för?

AGAPETUS. Smörj!

BARON. Hvarför då?

AGAPETUS. Derför att hans nåd har en så sträng och ful uppsyn.

BARON. Din enfaldiga stackare . . . Stig upp!

AGAPETUS (*stiger upp*). Således är hans nåd inte ond på mig? . . . Nå, då ber jag om hämnd på de otäckorna!

BARON. Hvilka menar du? berätta mig.

AGAPETUS. Nej hämnd! bara hämnd!

BARON. Men först måste jag väl veta?

AGAPETUS. Hela menniskoslägtet är vanstäldt i min person.

BARON. Jag tviflar inte på det . . . men säg mig! . . .

AGAPETUS. Ja . . saken är den . . . men hämnd sedan! en ryslig, blodig hämnd! . . . älskarn var i fatet . . . jag såg honom tydligt.

BARON (*för sig*). Aha!

AGAPETUS (*med gråtmild*). Jag ropade på morbror och då kom vår nya dräng Jonas in . . . och han ville inte tro, att man kunde ligga i fatet . . . jag visade honom att det gick an och dermed så slog han igen botten och rullade bort mig. (*Baron skrattar*). Jag tycker att det är aldeles ingenting att skratta åt. Låt hans nåd rulla sig från qvarnen hit . . . det smakar inte för rart det . . . än for hufvudet ner till fötterna och än fötterna opp till hufvudet . . . och så fick jag den ena bulan efter den andra . . . och så rulla de fatet öfver ett dike . . . plums, sa' det . . . och så fick jag vatten i mun, för fatet var inte tätt . . . jag ropte på Jonas, men han låtsade inte höra mig . . . är det inte rysligt?

BARON. Det var inte mer än rätt åt dig . . . Det skall lära dig att en annan gång hålla mun med hvad du ser.

AGAPETUS. Hämnd! . . . ja, jag skall slå dem så . . . buh! . . . jag tycker ännu jag har det der lervattnet i mun . . . tvi! . . . det var jag, som läste upp verserna hans nåd!

BARON. Du är en åsna! (*Går*).

SJUNDE SCENEN.

AGAPETUS (*allena*). Det ordet har hans nåd inte hittat på sjelf . . . det hör jag lite hvar säga åt mig, så att det har för mig helt och hållet förlorat nyhetens behag . . . det måtte vara en allmän öfverenskommelse att kalla mig så?

ÅTTONDE SCENEN.

AGAPETUS. DOROTHEA (*från fonden.*)

DOROTHEA. Ursäkta mig, hans nåd . . . Åh, se Agapetus.

AGAPETUS. Dorothea! . . . hur står till, Dora lilla?

DOROTHEA. Var han också bjuden till baron.

AGAPETUS. Ja . . . jag slapp inte . . . jag måste hit . . . jag kom apropos, som man säger.

DOROTHEA. Nå, har han haft roligt här?

AGAPETUS. Jag kan inte säga . . . jag trifs . . . jag trifs inte gerna i så'na der kretsar. (*Uttrycker genom pantomim rullandet af ett fat.*

DOROTHEA. Jag är här för att hemta pappa, om han ännu inte gått, för det börjar bli mörkt.

AGAPETUS. Vill hon lysa honom med sina vackra ögon, Dora lilla!

DOROTHEA. Åh, hvad han pratar . . . mina ögon äro i dag så röda som en kanins, så har jag gråtit.

AGAPETUS. Har det händt henne något ledsamt då?

DOROTHEA (*snyftande*). Flickorna ha skrattat åt mig derföre att jag läste så illa upp verserna.

AGAPETUS. Hvem är det som säger det? Då hon genast stammade vid första versen och s'en teg, så kan man väl inte kalla det för att läsa illa upp verserna . . . Det var ju jag som gjorde det, vet jag.

DOROTHEA (*gråtande*). Jag kan fördra allt, men jag tål inte att vara ett spektakel för de andra flickorna.

AGAPETUS. Det ska man sätta sig öfver . . . Ett par af mina bekanta ha också grinat åt mig . . . men hvad bryr jag mig om det . . . jag kan grina igen jag . . . och det som en solvarg, om det kniper.

DOROTHEA. Ja, flickorna gjorde narr af honom med.

AGAPETUS. Hvad ha' de sagt då?

DOROTHEA. Det törs jag inte säga efter.

AGAPETUS. Åh jo . . . det är inte farligt alls.

DOROTHEA. De sa, att han är en åsna!

AGAPETUS. Sa' alla det?

DOROTHEA. Ja alla.

AGAPETUS (*afsides*). Der syns det tydligt, att det är en öfverenskommelse. (*Högt*). Vet hon hvad

vi gör, så att de ska sluta att grina? Vi gifta oss med hvarann, då är hon fru och flickorna ä' bara flickor . . . och då ska de gråta allihop af förargelse.

DOROTHEA. Hvad! han vill gifta sig med mig? . . . Herre Gud! hvad det vore beskedligt gjordt af honom!

AGAPETUS. Mamma sa' ifjol, att jag skulle få gifta mig, när jag blir stor.

DOROTHEA (*förtjust*). Jag tycker mig se flickorna, hur gröna och gula de ska bli i ögonen.

AGAPETUS. Ja, då gå vi genast och spatsera som man och hustru. Jag, som är man, jag ska gå på högra sidan, jag . . . det gör jag visst det. (*Begge gå genom fonddörren.*

Förändring.

Samma rum som förut hos Wädersten.

NIONDE SCENEN.

HENRIK (*allena, kommer ur skåpet*). Ändtligen tror jag, att jag är säker . . . fördömda oförsiktighet, som satte mig i stort bryderi! . . . Om nu Dardanell eller min Lena. (*Lyssnar*). Nu kommer någon igen . . . Det är som allt skulle ha sammansvurit sig mot mig. (*Kryper åter in i skåpet*).

TIONDE SCENEN.

WÄDERSTEN (*genom fonddörren*). Om nu bara Krak vore här . . . Vi ha så mycket att talas vid om . . . han får lof att hjelpa mig . . . i morgon

måste jag bestämdt ta ut lysningen . . . Jag tror att jag inte läst igen Lenas kammardörr . . . man kan inte vara nog försiktig. (*Läser igen högra dörrn och stoppar nyckeln i fickan.*)

ELFTE SCENEN.

DE FÖRRE. DARDANELL (*med knytet under armen*).

DARDANELL (*då han blir varse mjölnarn*). Fördömdt, att mjölnaren skulle vara här!

WÄDERSTEN. Hvad vill du? . . . hvad har du under armen?

DARDANELL (*förlägen; afsides*). Nu går det bra.

WÄDERSTEN. Du är förlägen . . . ut med språket! hvad har du i knytet?

DARDANELL (*fattar sig*). Ska' husbond också ha reda på alla hemligheter?

WÄDERSTEN. Jaså du medger, att du håller någonting hemligt för mig?

DARDANELL. Fru Fox sa', att det ska bli lysningskalas nästa söndag . . . och då vill hon klä ut sig till karl, för att roa gästerna . . . det är allt ihop.

WÄDERSTEN (*lugnad*). Jaså . . . inte annat.

DARDANELL. Jag tror, min själ, att husbond misstänker mig för knep?

WÄDERSTEN. Nej; jag vet, att du menar ärligt med mig.

DARDANELL. Till straff förtjente herrn att jag inte talte om, hvad jag kommit under fund med.

WÄDERSTEN (*nyfiken*). Hvad är det då? . . . hvad är det?

DARDANELL. Jag har hört af folket på herrgården, att jägarn tänker passa ut mamsell Lena, när hon går till iskällarn i afton.

WÄDERSTEN. Det vore fan!

DARDANELL. Derför är det bäst, att inte släppa ut henne.

WÄDERSTEN. Så dum är jag väl inte. Hon får inte slippa ut förr än vi blifvit gifta.

DARDANELL. Ja, det är rätt . . . och inte s'en heller.

WÄDERSTEN. Inte se'n heller . . . du är en krona till karl. Jonas, tag nu och lägg knytet in i klädskåpet. (*Vill öppna skåpdörrn*).

DARDANELL. Åh nej . . . jag kan ta' opp'et i i vindskammarn.

TOLFTE SCENEN.

DE FÖRRE. FRUN (*med ljus som hon ställer på bordet*).

FRUN. Om det skall bli lysningskalas i öfvermorgon, min bror, så måste vi veta det i morgon. (*Till Dardanell*). Hvad är det Jonas har under armen?

DARDANELL (*afsides*). Se nu kommer den med.

WÄDERSTEN (*afsides*). Ah! jag vill inte låta henne märka, att jag redan vet . . .

DARDANELL (*sakta till frun*). Det är min borgaruniform, som jag vill klä på mig, när vårt förhållande blir eklateradt . . .

FRUN (*sakta*). Hvad ni måste se bra ut i den . . . är det borgerskapets kavalleri, som . . .

DARDANELL (*sakta*). Ja, min älskade . . . om du visste hur väl jag tar mig ut till häst.

WÄDERSTEN (*går emellan dem*). Hvad är det för tissel och tassel?

DARDANELL (*sakta till Wädersten*). Det vore en förträfflig sak att låta Frun gå med pigan till iskällarn i afton för att få reda på komplotten.

WÄDERSTEN (*sakta*). Du sade något. (*Högt till frun*). Hör på, min bästa syster, om du vill göra mig en tjenst, så går du i qväll med pigan till iskällaren.

FRUN. Hvarför kan inte Lena gå, nu som förr.

WÄDERSTEN. Jag har mina skäl.

FRUN. Det bryr jag mig inte om.

DARDANELL (*sakta till frun*). Gå för all del, min Hedda! . . . Det är jag, som hittat på denna utväg, för att en gång få tala med dig allena . . . neka inte.

FRUN. Ack!

WÄDERSTEN (*tar frun i armen*). Gör som jag säger . . . tiden är inne nu . . . och jag ska med detsamma gå och se efter, hvarför gubben Krak dröjer så länge. (*Går med frun genom fonddörrn*).

TRETTONDE SCENEN.

DARDANELL. Sedan HENRIK; sist LENA.

DARDANELL. Gud ske lof! nu blef jag af med henne . . . de satans kläderna höllo på att sätta mig i vacker klämma . . . Herr Henrik! kom ut nu!

HENRIK (*framkommer*). Ack! en sådan olycka! Lena är instängd och gubben har nyckeln med sig.

DARDANELL. Ja, nu ä' vi väl i våra affärer.

HENRIK. Ansträng er fintlighet, så att jag och Lena kunna komma ur huset.

DARDANELL. Ja, det är lätt sagdt det . . . emellertid måste ni passa på vid dörren der, att ingen öfverraskar oss. (*Drar ett bord till Lenas kammardörr.*

HENRIK. Hvad ämnar ni göra?

DARDANELL. I nödfall måste mamselln krypa ut genom rutan öfver dörrn. (*Stiger opp på bordet*). Mamsell Lena! låt upp fönstret. (*Klappar på det öfver dörrn befintliga fönstret*).

LENA (*inifrån*). Jag når inte opp.

DARDANELL. Stig på ett bord och ställ en stol ofvanpå, om inte bordet är högt nog.

LENA (*inifrån*). Strax, strax!

HENRIK (*öfverger sin post*). Lena! blott ett enda kärlekens ord!

DARDANELL (*till Henrik*). Vill ni stå qvar eller inte? (*Henrik springer tillbaka och lyssnar. Lena har under tiden öppnat fönstret. Till Lena*). Tag de här kläderna i rappet. (*Ger henne knytet genom fönstret*). Nu beror det bara på att narra nyckeln ur gubbens ficka.

HENRIK. Det kommer någon.

DARDANELL (*stiger ner och ställer bordet på sin plats*). Fort in i skåpet igen. (*Henrik går in i skå-

pet). Jag stannar heller inte qvar här längre. (*Går ut till venster*).

FJORTONDE SCENEN.

KRAK. WÄDERSTEN.

WÄDERSTEN (*inleder den raglande Krak*). Men hur kan man dricka så mycket, granne?

KRAK (*klädd i kappa och slokig hatt*). Hvem har gjort det då? . . . Har jag dru— huckit för mycket jag? . . . Än du sjelf då?

WÄDERSTEN. Det lär bli sköna öfverenskommelser vi göra opp i dag.

KRAK (*slår korssben och betraktar Wädersten skrattande*). Hur är det fatt med dej bror? . . . du slår ko-horsben, som en dansmästare, tror jag . . .

WÄDERSTEN. Hvem? Jag? . . . Är du besatt, menniska? . . . det är ju du . . .

KRAK Det går omkring för dej som en väderqvarn . . . jo, du ser ro-holig ut du . . . ja så, din girigbuk, du börjar tu-hulla på gamla dar, du . . .

WÄDERSTEN. Du vet ju inte hvad du säger . . .

KRAK (*kastar sig på en stol*). Slå dej du mans ner och tag dig en lur för det behöfver du . . . eller vill du jag ska hje-helpa dig hem, så . . . (*somnar in*).

WÄDERSTEN. Ser du, bror, jag tänker ta ut lysning i morgon . . . Lenas förmyndare har gifvit mej sitt skriftliga samtycke . . . men jag behöfde tvenne vittnen och derföre tänkte jag be dig . . . men du hör ju inte på mig? (*skakar honom*). Du sofver ju!

KRAK (*uppvaknar*). Nej, jag bara tänker . . . och då faller alltid mina ö-högon ihop.

WÄDERSTEN. Nu har flickan fått en mängd galenskaper i sitt hufvud genom den der junkerns konster och derföre tänkte jag gå upp till herr Baron och . . .

KRAK. Hör du, du får inte släppa in dina kor eller o-hoxar på barons gärde; det har jag sagt dig förut . . . goda vänner ä' vi . . . men . . . (*somnar*).

WÄDERSTEN (*förargad*). Jag ♦ånde fan tog en sådan sömntuta . . . (*skakar honom*). Bror! bror Krak! . . . nej i dag får jag ingenting redigt ur honom . . . Ah! det faller mig någonting in! . . . jag ska ge honom motgift och hämta hit lite punsch, som jag har i köksskåpet derute (*söker i fickan*). Hvar har jag nyckeln? (*tar fram en nyckel och lägger den på bordet*). Det här är nyckeln till mjölkkammarn (*tar fram en annan och lägger äfven den på bordet*). Den hör till Lenas rum (*lika med den tredje*). Här är skåpnyckeln . . . Om gubben får känna ångan af sin favoritdryck, så ska det väl väcka honom. (*tar ljuset och går genom fonddörren. Månan skiner in genom fönstret*).

FEMTONDE SCENEN.

KRAK. DARDANELL. HENRIK *sedan* LENA.

DARDANELL. Han är borta! . . . Henrik!

HENRIK (*kommer fram ur skåpet*). Hvart tog mjölnarn vägen?

DARDANELL. Han vill göra en drucken nyckter derigenom att han ger honom mer att dricka . . . el-

ler rättare sagt begagnar homöopatie (*pekar på bordet*) och der ligger nyckeln till mamsells kammare (*tar nyckeln och öppnar hastigt mamsell Lenas dörr*). Mamsell Lena!

LENA (*utkommer klädd alldeles lika med Henrik*). Här är jag! . . . Hvad ska jag göra?

HENRIK. Älskade Lena!

DARDANELL (*tar Henriks hatt och ger den åt Lena*). Tryck ner den der djupt i ansigtet, så ska jag nog skaffa er härifrån. I grannskapet af Herrgården träffas vi se'n . . . Vänta der på oss.

LENA. Jag gör allt för att komma ur det här huset.

DARDANELL (*pekande på Krak*). Hjelp mig nu att föra honom in i kammarn der. (*De föra Krak in i Lenas kammare*).

LENA. Jag darrar i alla leder. (*Dardanell och Henrik utkomma med Kraks hatt och kappa*)

DARDANELL (*låser igen kammardörrn*). Så der ja . . . Nu är allt i sin ordning! (*lägger nyckeln på bordet*).

LENA (*som lyssnat vid dörren*). Jag hör någon komma!

DARDANELL (*till Henrik*). Tag på kappan och hatten (*ger honom Kraks kappa och hatt*).

HENRIK (*gör som Dardanell sagt*). Jag fruktar ingenting bara Lena vore väl härifrån.

DARDANELL (*till Henrik*). Sätt er der nu och låtsa sofva (*till Lena*). Mod nu bara! (*nästan skrikande*). Här har herrn ingenting att göra, utan ut bara!

SEXTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. WÄDERSTEN (*med en butelj i ena handen och ljuset i den andra, stannar af förvåning i dörren, då han hör larmet*).

DARDANELL (*till Lena skrikande*). Ändtligen har jag kommit er på spåren, herr Jägare! (*drar Lena till dörren och stöter med ryggen mot mjölnarn så att han släcker ljuset*). Ni ville spela min husbonde ett nytt spratt, men den gången blef ni lurad sjelf . . . ut med er, annars kastar jag er genom fönstret (*låtsar knuffa ut Lena genom dörrn*).

WÄDERSTEN. Jag är aldeles förstenad!

DARDANELL (*kommer tillbaka, stöter emot Wädersten som om han inte såg honom och slår honom*). Jaså, här är en till . . . ut med den med!

WÄDERSTEN. Aj! aj! . . . det är ju jag!

DARDANELL (*släpper honom*). Ah! är det husbond . . . jag är aldeles utom mig . . . jag trodde det var en medhjelpare åt Jägarn . . . men alla grå kattor ä' svarta i mörkret . . . den, der flickröfvarn den kastade jag ut på dörrn.

WÄDERSTEN. Ja, jag såg det (*omfamnar honom*). Jonas! du är en ärans man! du är en skyddsengel i mitt hus . . . skaffa in ljus! . . . men kom först och hjelp mig väcka gubben Krak.

DARDANELL. Det lär väl bli något svårt det.

WÄDERSTEN (*ruskar Henrik, som sitter klädd i Kraks hatt och kappa*). Bror! . . . bror! här är punsch Stockholms punsch . . . af Pohls bästa!

DARDANELL. När inte Pohls bästa hjelper, så . . . det bästa är, jag leder hem honom.

WÄDERSTEN. Du är min sanna vän! . . . Du vet råd för allt.

SJUTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. AGAPETUS. DOROTHEA.

AGAPETUS (*bärande en lykta*). Dorothea söker sin pappa!

DOROTHEA. Är pappa här?

DARDANELL (*afsides*). Aj! . . . fan att komma olägligt!

WÄDERSTEN. Ja . . . han sitter der och sofver!

AGAPETUS (*lyser Dardanell i ansigtet*). Jaså, din spetsbof . . . du här?

WÄDERSTEN. Hvad är det?

DARDANELL. Kära husbonde . . . hjelp mig emot honom.

WÄDERSTEN (*slår Agapetus*). Ska du oqväda min trogna tjenare, du? . . . vänta du, det ska ligga i fatet för dig . . . var säker du.

AGAPETUS. Ska det ligga i fatet? . . . nej, det var jag, som låg i fatet och det var han som stängde in mig.

DARDANELL. Kors! en så'n nedrig beskyllning.

WÄDERSTEN. Pojken vet ju inte hvad han säger.

AGAPETUS. Men det var han, som . . .

WÄDERSTEN. Inte ord mer, annars . . .

AGAPETUS. Men det var ändå han, som. . . . (*Dardanell lägger sin hand på hans mun*).

WÄDERSTEN. Jag slår armar och ben af dig, om du inte tiger. (*Släpper honom*).

AGAPETUS (*afsides*). Det här skall jag tala om för mamma i morgon.

WÄDERSTEN (*tar lyktan af Agapetus*). Dora, mitt barn, tag nu lyktan, så ska Agapetus och Jonas leda hem farsgubben.

DARDANELL. Strax husbonde. (*Hjelper med Agapetus, tillhjelp upp Henrik, som reser sig från stolen med möda. De föra bort honom*).

AGAPETUS (*under det han går*). Se nu noga på, Dora lilla.

DOROTHEA. Hvarför då?

AGAPETUS. Du bör lära dig hur en drucken skall handteras, så att du vet hur du skall bära dig åt, om det skulle hända mig att bli det. (*Går. Dorothea följer dem*).

ADERTONDE SCENEN.

WÄDERSTEN *sedan* HANS.

WÄDERSTEN. En satans bra karl, den Jonas! . . . men att jag inte kunde få tala ett förnuftigt ord med gubben, förargar mig . . . att han just i dag skulle få sig ett rus också.

HANS (*från fonden med ett ljus*). Jonas sa' att jag skulle ta in ljus.

WÄDERSTEN. Ställ det på bordet. (*För sig*). Nu vill jag försöka om inte Lenas hjerta ännu blifvit stämdt för mig . . . jag ska tala så vänligt med henne. (*Man hör buller från rummet liksom om någon föll af en stol*). Hvad var det? (*Tar nyckeln och läser upp dörrn under det han talar*). Skulle det kunna ha händt Lena någonting? (*Han öppnar; Hans lyser*). Kom ut, Lena lilla! . . . hur är det med dig, min söta flicka? . . . Vi ska nog bli lyckliga, var viss derom, min lilla engel . . . har du inte något godt ord att säga din lilla beskedliga fästman!

KRAK (*inifrån*). Fan anamma!

WÄDERSTEN (*studsar tillbaka då han blir varse Krak; skriker till*). Ah! . . . . alla goda andar! hvad är det? . . . Håll i mig . . . Hans!

HANS. Hvad fattas husbond? (*understödjer honom*).

NITTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. KRAK (*raglar ut*).

KRAK. Hvad tusan är det här för du-humheter?

WÄDERSTEN (*sansar sig*). Hur har du kommit dit in, olycksfogel? . . .

KRAK. Hur ska jag kunna ve-heta det jag?

WÄDERSTEN. Hvar är Lena? (*Störtar in i rummet*).

KRAK. Man har gjort gy-hyckel med mig, tror jag . . . men jag ska hje-helpa dem jag . . . när jag bli-hir ny-hyckter igen.

WÄDERSTEN (*kommer utrusande*). Lena är borta! . . . myteri! . . . skurkstreck! röfvare! banditer!

TJUGONDE SCENEN.

DE FÖRRE. DARDANELL. AGAPETUS. DOROTHEA.

AGAPETUS (*skriker*). Kors sådant spektakel!

DOROTHEA. Det var en ond ande.

DARDANELL. Ja, ja satan sjelf.

DOROTHEA (*blir varse Krak*). Ah! der står ju min pappa!

KRAK. Nej . . . nu går din pa-happa! (*Raglar ut, understödd af Hans*).

WÄDERSTEN. Hvem var det ni förde bort?

DOROTHEA. Jag kan knappt tala af ångest.

AGAPETUS. Tänderna skallra ännu i min mun.

DARDANELL. Jag tror att det var hin onde sjelf!

AGAPETUS. Vi hade inte gått femtio steg, så fick jag en örfil.

DOROTHFA. Hatt och kappa flögo bort.

DARDANELL. Och jag såg en eldflamma i luften.

DOROTHEA. Det såg jag inte af bara ängslan.

WÄDERSTEN. Jag vet nog! . . . Här är något nedrigt bedrägeri med i spelet! Lena har rymt! fort efter henne!

DARDANELL (*afsides*). Lena gick åt herrgården till . . . då för jag dem en annan väg.

WÄDERSTEN. Kors en så'n olycka! (*Slår händerna för pannan*). Den flickan beröfvar mig förståndet.

AGAPETUS. Hvad gör det? . . . qvarnen kan nog gå ändå.

WÄDERSTEN (*springande fram och tillbaka*). Men bara jag får tag i henne! ... mitt folk ska ut på alla vägar ... jag vänder upp och ner på hela trakten ... jag sätter eld på sjelfva herrgården ... jag är omgifven af förrädare. (*Fattar tag i Agapetus och skakar honom*). Menniska! hvar ... hvar är Lena?

AGAPETUS (*skriker*). Borta!

WÄDERSTEN (*stöter honom ifrån sig*). Åsna! ... fort efter henne! ... jag blir galen! (*rusar ut. Alla följa honom*).

Förändring.

Öppen plats. Det är natt.

TJUGUFÖRSTA SCENEN.

LENA (*ensam, klädd i karlkostym*). Jag är i en förfärlig ångest ... jag har glömt bort stället der jag borde råka Henrik. (*Ser mot venster i fonden*). Ack, min Gud! der kommer folk! Hvar ska jag gömma mig? ... (*Springer bakom ett träd på venstra sidan*).

TJUGUANDRA SCENEN.

LENA. JOHAN. FREDRIK. NÅGRA BETJENTER (*från fonden*).

JOHAN. Kom nu och ställ er bakom träden här. (*Pekar på högra sidan*). Och när hon kommer! ...

FREDRIK. Så rusa vi fram och ... (*Gör en gest som han skulle fatta någon om lifvet*).

JOHAN. Jag stannar här borta vid vägen jag ... Gör er sak bra nu. (*Går ut*).

Fredrik (*till betjenterna*). Hör ni ingenting? Jag tror de komma redan. (*Begge gömma sig bakom träden på högra sidan*).

TJUGUTREDJE SCENEN.

DE FÖRRE. FRUN. LISA GRET (*med en buteljkorg under armen*).

Lisa. Det är fasligt så mörkt i qväll.

Frun. Skynda dig, så vi snart kommer hem. (*Går något ner på scenen och tittar sig omkring*). Jag begriper inte hvarföre han dröjer! . . . Ack, min Ullström! . . . hvad vågar jag inte för dig! (*Fredrik och betjenterne störta fram och kasta en tät slöja öfver fruns hufvud. Frun skriker men blir hastigt bortförd af dem*).

LISA (*nedskyndande*). Hjelp! röfvare! hjelp!

TJUGUFJERDE SCENEN.

DE FÖRRE. WÄDERSTEN. DARDANELL. AGAPETUS. MJÖLNARDRÄNGAR (*med lycktor från höger*).

Wädersten. Hvad är det här för larm?

Lisa. Fru Fox har blifvit bortröfvad.

Dardanell (*likgiltigt*). Åh! hon kommer nog tillbaka.

Wädersten. Bortröfvad! . . . hvad vill det säga?

Agapetus. Ha de stulit bort min mamma?

WÄDERSTEN (*till drängarne*). Se er väl omkring och sök noga om inte Lena finns här någonstans.

(*Drängarne söka med lycktorna*).

AGAPETUS (*vid venstra sidan*). Hvem är här? . . . en herre med lockkammar och lucktvatten . . . Ah, Lena!

WÄDERSTEN (*springer efter med drängarne*). Lena? (*För fram henne*).

ALLA. Lena!

LENA. Jag är förlorad!

DARDANELL (*afsides; slår sig för pannan*). Så fördömdt!

Sång N:o 6.

WÄDERSTEN.

Skyndom genast att till hemmet henne föra!
Inom lås och bom hon sättas skall, det lofvar jag!

DARDANELL (*afsides*).

Kors att jag en sådan dumhet kunde göra!
Det var ett dunderslag!

WÄDERSTEN (*till Lena*).

Du ska få sota, lofvar jag!

DARDANELL (*afsides*).

Det var ett riktigt dunderslag.

Tillsammans.

WÄDERSTEN. AGAPETUS. DRÄNGARNE.

Skyndom genast att till hemmet henne föra!
För sista gången lurat oss det har hon gjort i dag

DARDANELL (*afsides*).
Kors att jag en sådan dumhet kunde göra!
Hur fintligt jag än ställde till;
Men lurad det blef jag!

Slut på Tredje Akten.

FJERDE AKTEN.

Barons rum; det är morgon.

FÖRSTA SCENEN.

BARON, *sedan* HENRIK *sist* DARDANELL.

BARON. Det var en förarglig historia. . . . Jag är glad att jag temligen bra kom ifrån affärn . . . I dag på morgonen skickade jag hem mjölnarns syster och lät säga honom, att mitt folk hade skyndat till hjelp, då man ville röfva bort det hulda bytet . . . men min stackars Henrik . . . jag undrar hur det är med honom . . . Ah! der kommer han!

HENRIK (*inkommer nedslagen*). Herr baron!

BARON. Nå, nå, min kära gosse, häng inte hufvudet så der.

HENRIK. Ack, det var en gränslös olycka! att vår plan så totalt skulle misslyckas i går!

BARON. När jag fick se gumman i dag, tänkte jag du mistat förståndet . . . jag trodde att du blifvit kär i den gamla häxan.

HENRIK. Men herr baron . . . jag begriper inte.

BARON. Begriper du inte? . . . Jag ville enlevera flickan för din räkning . . . men de dumma menniskorna togo gumman i stället.

DARDANELL (*träder fram*). Det var min tillställning.

BARON (*förvånad*). Var det ni, som spelte mig det putset?

DARDANELL (*skrattande*). Ja, . . . det var jag

BARON. Ni är en djerf slyngel!

DARDANELL. Hur skulle jag annars dra mig fram här i verlden?

BARON. Men vadet har ni inte vunnit än . . . ty er plan har också gått upp i rök. . . . Hitta nu råd, ty jag vet intet.

DARDANELL. Hans nåd, som är en rik och förnäm man, behöfver heller inte veta något . . . (*Tänker efter*). Men jag måste finna det, jag, som är en fattig sate. . . . Ah! . . . nu har jag det! . . . låt mig låna hans nåds betjenter!

BARON. Hvartill då? . . . Inga våldsamheter, jag ber . . . jag har nog af gårdagen.

ANDRA SCENEN.

DE FÖRRE. JOHAN (*kommer från venstra rummet och ämnar gå ut i fonden*).

DARDANELL (*till Johan*). Hans nåd har befallt, att allt hans tjenstfolk ska vänta på mig i skogsdungen bakom qvarnen.

JOHAN. Skall ske. (*Går*)

TREDJE SCENEN.

DE FÖRRE *utom* JOHAN.

BARON (*förvånad*). Hvad ämnar ni göra?

DARDANELL. Ja, det vet jag sannerligen ännu inte sjelf . . . men låt mig hållas bara. Herrarne ska snart få del af min plan.

BARON. Vi lita då på er fintlighet, men glöm inte, att hvad som ska ske, måste ske strax. (*Till Henrik*). Kom min vän. (*Går med Henrik*).

FJERDE SCENEN.

DARDANELL (*allena*). Så harmfullt, att maskorna skulle gå sönder i mina så fintligt utlagda nät! . . . Men det är inte första gången jag kommit under fund, med att ju qvickare förberedelserna äro, desto dummare bli resultaterna. . . . Nej konsten att komma fram här i verlden sitter inte här (*pekar på sitt hufvud*) och inte heller här (*pekar på sitt bröst*). Nej den sitter här. (*Lyfter upp ena foten*). Här i hälen

sitter

sitter den. . . . Ja, konsten att dansa väl är de vises sten nu för tiden . . . den öppnar för oss de gentilaste kretsar. . . . De briljantaste hufvuden, de ädlaste hjertan väcka der på långt när icke så mycken beundran som ett par lackerade skor . . . och kommer man väl en gång med den lackerade foten in i damernas hjertån, så kommer man snart med händerna i männernas kassakistor. . . . Ack, hvarför fick jag inte lära mig dansa, innan jag blef gammal och ovig! för det skall mina föräldrar en dag stå till ansvars!

Sång N:o 7.

Ja, derför är det sanning, som jag säger:
Att på vår jord behöfves inte alls
Att man ett hufvud eller hjerta äger,
Blott man förstår att föra väl i vals.

2.

Hvad gör att de bedragne bankruttera
Och komma de med sina på balans?
Det säkert lyckas ännu många flera
Att pudra verlden med sin vackra dans.

(*Figurerar ut*).

Förändring.

Samma rum som förut hos Wädersten.

FEMTE SCENEN.

FRU FOX. AGAPETUS.

AGAPETUS. Men blir det då aldrig slut på mammas frågor?

FRUN. Du ska klart och tydligt svara mig: hvad sa' man om det, att jag blef enleverad och att jag var borta i natt?

AGAPETUS. Morbror sa' bara så här: hon kommer nog igen den gamla habban, sa' han.

FRUN (*hotande*). Pojke!

AGAPETUS (*ängslig*). Jag säger ju bara detsamma som morbror, jag.

FRUN (*nyper honom i örat*). Hvad för slag? . . . säger du detsamma? . . . Nå, hvad sa' drängarna då?

AGAPETUS. Jo, de skrattade, så att mungiporna kommo i öronen på dem.

FRUN (*med afsigt*). Alla skrattade visst inte.

AGAPETUS. De sa' också: man ska' vara bra smord, för att fånga en sådan trana, sade de.

FRUN. Akta dej bara!

AGAPETUS (*som förut*). Herre Gud! jag säger ju precis detsamma, som . . .

FRUN (*hotande*). Är du förryckt, pojke? . . . Nå, hvad sa' Jonas?

AGAPETUS. Låt mig nu gå, mamma. (*Vill gå*).

FRUN. Nej . . . hvart ska det bära af?

AGAPETUS. Jag vill ut.

FRUN. Hvart?

AGAPETUS. En mamma, som låter röfva bort sig, är jag inte skyldig någon räkenskap . . . nej, det är jag inte det. (*Betraktar sin mor från hufvud till fot*). Jo, jo . . . vackert . . . mycket vackert . . . pyh! . . . gamla menniskan!

SJETTE SCENEN.

FRUN (*ensam*). Sådan näsvis pojke . . . det är hans lycka att han redan är borta. . . . Jag förstår mig inte på min älskade Ullström . . . om det var han som förde mig till herrgården, hvarför släppte han så hastigt bort mig då? . . . ah! se der kommer han.

SJUNDE SCENEN.

FRUN. DARDANELL.

DARDANELL (*afsides*). Aj för tusan, gumman! (*Antar en gravitetisk hållning, framträder liksom försjunken i dystra betraktelser ock mumlar otydliga ord*).

FRUN. Hvarför så dyster, min älskade?

DARDANELL. Ha! ni är här? (*Vänder sig från henne*).

FRUN. Ni är tankfull?

DARDANELL. Såå! tycker ni det?

FRUN. Och hvarföre?

DARDANELL. Jag begrundar qvinnans vankelmod.

FRUN. Ni hänsyftar väl inte på mig? Rättvise himmel! . . . jag är ju . . .

DARDANELL. Du är en qvinna. . . .

FRUN. Jag är saktmodig . . . god . . .

DARDANELL. Och lättsinnig. . . .

FRUN. Det kan ingen säga om mig.

DARDANELL. Vi skiljas för alltid.

FRUN. Skiljas?

DARDANELL. Jag är ryttmästare vid borgerskapet . . . och min ära fordrar det. . . .

FRUN. O, plåga mig inte så! . . .

DARDANELL. Ni kan ju gå till herrgården, der ni nyss varit. (*Slår sig för pannan*). Ack, hvad har jag inte lidit i denna natt!

FRUN (*häftigt*). Det var då inte ni som enleverade mig?

DARDANELL. Lemna mig, trolösa qvinna!

FRUN. Du gör mig förtviflad.

DARDANELL. Tillbaka! Åsynen af er väcker min afsky för allt hvad qvinna heter! (*Ämnar gå*).

FRUN (*knäfallande*). Vid dina fötter bönfaller jag . . . låt beveka er!

DARDANELL (*karrikeradt*). Nej, Hedda! . . . inte här . . . kanske i en annan verld.

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. WÄDERSTEN (*helgdagsklädd i svarta kläder*).

WÄDERSTEN. Hvad vill det här säga?

FRUN (*uppspringande.*) Ah! jag är den olyckligaste menniska under solen! (*skyndar ut*).

WÄDERSTEN. Min syster på knä vid min drängs fötter!

NIONDE SCENEN.

WÄDERSTEN. DARDANELL.

DARDANELL (*pathetiskt*). Se der, herre, ett bevis på tidens radikala, förderfliga riktning! . . . Flickorna rymma i karlkläder! . . . tunnbindarenkor falla för mjölnardrängars fötter! . . . Se der följderna af den fria pressen!

WÄDERSTEN. Jag förstår dig inte . . . men . . .

DARDANELL. Samhället är i grund demoraliseradt, herre! . . . man söker uppegga tjenarn till otrohet mot husbonden, och när man afvisar försöket med stolt förakt, kastar man sig för ens fötter och bönfaller om tystnad. . . . Nåväl! . . . jag ska tiga . . . jag vill inte uppegga bror mot syster . . . men jag lemnar för alltid detta hus! . . . (*Med rörd stämma*). Farväl, herre! . . . Samhället skrider till sin upplösning . . . och så länge vi ha en sådan representationsordning, så . . . Farväl, herre! (*Ämnar gå*).

WÄDERSTEN (*håller honom qvar*). För all del, min vän, gå inte! . . . du förskräcker mig! . . . min syster, min egen syster, säger du . . . du får inte gå . . . du är ju min enda vän.

DARDANELL (*slår sina armar omkring honom*). Ja, det är jag visst det.

WÄDERSTEN. Ack, min gosse! min hederliga gosse! min syster, säger du. . . .

DARDANELL. Er syster, herre, är i komplott med herr Strand.

WÄDERSTEN. Med den bofven! . . . ack, om jag hade honom här bara!

IX polit.

DARDANELL. Er syster skulle försöka hålla er hemma på förmiddagen, medan han reste till prestgården för att förbjuda lysningen, under föregifvande att mamsell Lena blifvit tvingad dertill, och på samma gång lemna ett bref till pastorn ifrån den enfaldiga flickan, dikteradt af den fördömda älskarn.

WÄDERSTEN. Det är ju förskräckligt! . . . åkdonet är framkördt . . . jag ämnade genast fara . . . fort, ingen tid att förlora! Tänk om han rest före mig! . . . det är ju fasligt!

DARDANELL. Jag upptäckte komplotten och hindrade resan.

WÄDERSTEN (*omfamnande*). Du återger mig lifvet.

DARDANELL. Jag sa' honom, att min husbonde, uttröttad af alla intriger, ändrat sitt beslut och ville afstå flickan åt honom, men önskade ett samtal nu på morgonen med honom, för att i godo uppgöra saken.

WÄDERSTEN. Ypperligt! . . . ypperligt!

DARDANELL. Fisken nappade på kroken och i denna stund uppehåller sig den galningen i qvarnen, der min husbonde stämt möte med honom . . . alldeles ensam i qvarnen . . . förstår herrn?

WÄDERSTEN (*gnuggande händerna*). Det riktigt kokar i mig!

DARDANELL. Nu skynda vi bums dit, taga drängarne med oss och doppa den qvinnoröfvarn några hvarf i qvarndammen . . . kalla bad ä' moderna och hälsosamma. . . . Ha, ha, ha!

WÄDERSTEN. Ha, ha, ha! gudomligt.

DARDANELL. Baronen, som jag talt om'et för, är mycket förgrymmad öfver hvad som händt och önskar gerna, att den junkern blir qväst. . . . Sjelf tänker han komma hit, för att ta mamsell Lena till herrgården . . . och beskydda henne, medan husbond är borta.

WÄDERSTEN. Du är en krona, min gosse. (*Ropar ut genom dörren*). Hör hit, Jacob, Hans!

DARDANELL. Hans! Jacob! Olle! Jan Erik!

WÄDERSTEN. Skyndom oss! . . . i qvarndammen! Ha, ha, ha!

DARDANELL. I qvarndammen, ja. . . . Ha, ha, ha! (*De taga hvarandra om lifvet och hoppa ut skrattande*).

Förändring

Ett rum i qvarnen. I fonden en stor mjöllår. Mjölsäckar stå uppstälda här och der.

TIONDE SCENEN.

HENRIK. WÄDERSTEN; *sedan* DARDANELL

HENRIK (*i dörren*). Der komma de ändtligen och en hel hop drängar . . . jag undrar just, hur det skall slutas!

(*Wädersten och Dardanell inträda*).

WÄDERSTEN (*skyndande till Henrik*). Så har jag dig sent omsider i mina klor, din våldsverkare och qvinnoröfvare!

HENRIK. Hvad vill det säga? . . . Ni stämde ju hit mig för att i godo bilägga vår sak? . . . gjorde ni inte det?

WÄDERSTEN. Jo, visst gjorde jag det . . . jo, jo, det förstås . . . ni har stiftat oenighet emellan tvenne trolofvade . . . ni har inträngt i mitt hus och röfvat bort min fästmö . . . ni umgås ännu med nya stämplingar mot mig; men jag skall kurera er för den sjukan (*springer till dörrn och ropar*): Hör hit, drängar. (*Till drängarne som inkomma*). Fatta tag i den der karlen och doppa honom i qvarndammen dernere tills han kiknar.

HENRIK (*till drängarne, som fatta tag i honom*). Hvad betyder det? . . . Öfvervåld mot min person! Försåt mot mitt lif!

WÄDERSTEN. Friska tag nu, gossar. (*Drängarna dra Henrik med sig*).

DARDANELL. Nej, förr må dessa mjölsäckar kallas till lif.

(*Mjölsäckarna falla omkull och betjenter, som varit gömde bakom dem, springa fram. Mjölnardrängarne släppa Henrik, till hvilken betjenterna sluta sig, under det de förra ställa sig bakom Wädersten, båda partierna hotande hvarandra*).

Sång N:o 8.

DARDANELL. HENRIK. BETJENTERNE.

Han som brukat våld — ja
Sjelf ska nu bli såld — ja.
Ja, vi ska möta våld med våld.

Han kom i egen knipa.
Men sjelf han nu blir såld.
Derför fort att honom gripa,
Som gjort sådant öfvervåld!

parodie opera

WÄDERSTEN.

Kallas det för våld . . . nej!
Tror ni jag blir såld — nej!
Men jag ska möta våld med våld!
Hvad menar ni med knipa?
Hvarföre blir jag såld?
Hur skall detta jag begripa!
Drängar, möten våld med våld!

MJÖLNARDRÄNGARNE

Kallas det för våld . . . nej!
Måntro han blir såld . . . nej!
Men vi ska möta våld med våld!
Hvad menas det med knipa?
Hvarföre blir han såld?
Hvarför vill de honom gripa?
Låt oss möta våld med våld!

(*På ett tecken af Dardanell, springa betjenter fram, knuffa undan mjölnardrängarne och taga fatt i Wädersten*).

DARDANELL. Förvaren våldsverkaren och edsörebrytaren i mjöllåren der borta, till dess länsman kommer.

(*Betjenterna bära Wädersten till mjöllåren, hvaruti de kasta honom och tillsluta den sedan*).

ELFTE SCENEN.

DE FÖRRE. AGAPETUS (*inspringande*).

AGAPETUS. Hvar är min morbror? Hvar är morbror? . . . Hans nåd har varit hemma och tagit bort Lena! . . . Jag måste genast ha rätt på morbror! . . . Hvar är han? . . . För mig till honom.

DARDANELL (*ger betjenterne ett tecken*). Efter önskan! . . . för honom genast till sin morbror! (*Betjenterna fatta tag i Agapetus och kasta honom i mjöllåren*).

TOLFTE SCENEN.

DE FÖRRE. BARON. LENA. FRUN. KRAK. DOROTHEA.

BARON. Hvad är det här för ett uppträde midt på ljusa dagen?

HENRIK. Mjölnaren stämde mig hit, för att i fred afhandla en gemensam familjeangelägenhet; men i stället öfverfölls jag försåtligt af honom och hans drängar, som ville dränka mig i qvarndammen.

BARON. Hvar är förbrytaren?

DARDANELL. Jo vi måste stoppa honom i mjöllåren der, för det var ingen hand med honom alls.

(*Buller höres ifrån mjöllåren*).

AGAPETUS (*skrikande i mjöllåren*). Aj, morbror! Hvarför ska morbror lufva mig? (*Betjenterna hjelpa Wädersten och Agapetus ur låren. Båda äro nedmjölade.*

DARDANELL (*leder fram Wädersten*). Stig fram herr brudgum i era hvita bröllopskläder.

AGAPETUS (*omfattar barons knän*). Rättvisa och hämnd, hans nåd! . . . Se hur jag ser ut!

BARON. Hvar kommer du ifrån?

AGAPETUS. Från rågmjölet, hans nåd!

BARON. Det går ingen nöd på dig då!

AGAPETUS. Ja, men jag är väl ingen råtta heller, hans nåd!

BARON (*till Wädersten*). Det förvånar mig, min kära mjölnare, att en så gammal man som ni gjort er skyldig till ett brott, som lagen belägger med urbota straff . . . jag beklagar er verkligen, men kan inte hjelpa det.

WÄDERSTEN. Hvad för ett brott, herr baron?

AGAPETUS. Morbror bär ju sjelfva oskuldens färg?

DARDANELL. Vi kunna allesammans bevittna, att mjölnaren narrat den här herrn hit och att han sedan velat kasta honom i dammen.

BETJENTERNA. Ja, det kunna vi.

WÄDERSTEN (*slående sig för pannan*). Fördömdt! (*Till Jonas*). Och äfven du Jonas . . . äfven du, din förrädare!

DARDANELL. Jag var inte sådan jöns, som ni trodde . . . jag hette Dardanell och är enkom till för att befordra älskandes lycka och bestraffa gamla narrar.

FRUN. Ni är då ingen klädesfabrikör heller, er bedragare!

DARDANELL. Nej, jag har slutat opp med det

yrket . . . det börjar se mörkt ut för klädesfabrikerna nu för tiden.

WÄDERSTEN. Kors en så'n åsna jag varit.

AGAPETUS. Jaså är morbror också en åsna . . . det var bra . . . då hoppas jag att morbror hädanefter tar mitt parti.

BARON (*till Wädersten.*) Saken kan dock nedtystas med vilkor, att ni inte mer lägger er emot våra älskandes lycka . . . Henrik! Lena lilla! (*Tar dem en vid hvardera handen*). Ni tillhören nu hvarandra. Jag består bröllopet och bröllopspresenterna . . . herr Wädersten skall på bröllopsdagen officiera som brudens far . . . dertill passar han bättre än till brudgum.

DARDANELL (*till Baron*). Mitt vad?

BARON. Är vunnet! . . . Hvad tänker ni nu ta er till?

DARDANELL. Det får jag se när den nya näringsförfattningen utkommer.

AGAPETUS (*tager Dora vid handen och leder henne fram till Baron*). Ge oss med sin välsignelse, medan hans nåd är i tygena, som man säger.

BARON. Hvad för slag? . . . du? . . . vänta tills du blir torr bakom öronen.

AGAPETUS (*tar sig bakom öronen*). Är jag inte torr bakom öronen . . . Åh det var Åbers! (*Går till sin mor och Dorothea visande dem öronen*).

BARON. Följen mig nu alla upp till herrgården . . . jag bjuder er alla på förlofningskalaset.

Sång

Sång N:o 9.

BARON.

1.

Ja, eder alla bjuder jag
På denna glada högtidsdag,
Och ingen misslynt vill jag se,
Kom väl i håg det, mjölnare!

WÄDERSTEN.

2.

Jag blifvit lurad med besked.
Af harm jag säkert stryker med,
I dammen sjelf jag störtar mej!
Men det är dumt att dränka sej!

AGAPETUS.

3.

Jag får då inte gifta mej,
Och Dora får ej gifta sej,
Och Dora får ej gifta sej,
Och jag får inte gifta mej.

DARDANELL.

4.

Låt glädjen skalla fri och gäll! . . .
Och dansen morgon, middag, qväll!
Om någon vill bli gift och säll.
Säg bara 'åt herr Dardanell!

ALLA (*fattande tag i hvarandra och dansande: Dardanell med Wädersten, Henrik med Lena, Agapetus*

med Dorothea, Krak med fru Fox, betjenterna med mjölnardrängarne).

Om någon vill bli gift och säll,
Hopp falleralla.
Säg bara åt herr Dardanell.
Hopp falleralla.

(*Under dansen faller ridån*).

Slut.